

Go In Crete

Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα

*Τα Απαραίτητα Συστατικά Ενός Νέου Παραγωγικού Μοντέλου
για την Ελληνική Οικονομία*

Η επιτευχθείσα προσαρμογή στα χρόνια της κρίσης και οι προϋποθέσεις για ένα βιώσιμο υπόδειγμα οικονομικής μεγέθυνσης

- ❑ Η σωρευτική πτώση του ΑΕΠ της Ελλάδας την περίοδο 2007-2015 ανέρχεται σε 26,4%. Το 2016 η ελληνική οικονομία παρέμεινε στάσιμη καταγράφοντας ετήσιο πραγματικό ρυθμό μεταβολής του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος 0,0%, ενώ για το τρέχον έτος αναμένεται επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης, παρά το αρνητικό αποτέλεσμα του 1ου τριμήνου
- ❑ Η πρωτόγνωρη ύφεση που βίωσε η Ελλάδα τα προηγούμενα έτη δύναται να χαρακτηριστεί και ως μια περίοδος σημαντικής, και σε σημαντικό βαθμό αναπόφευκτης, προσαρμογής, με την εξάλειψη των μεγάλων μακροοικονομικών ανισορροπιών του παρελθόντος να θέτει τις βάσεις για την μετάβαση σε ένα πιο βιώσιμο υπόδειγμα οικονομικής ανάπτυξης που θα στηρίζεται στην εξωστρέφεια και στις επενδύσεις
- ❑ Ωστόσο, μέχρι στιγμής κάτι τέτοιο έχει επιτευχθεί μόνον μερικώς. Το μερίδιο των εξαγωγών ως ποσοστό του ΑΕΠ ενισχύθηκε από 19,0% το 2009 στο 30,2% το 2016. Πάρα ταύτα εξακολουθεί να παραμένει αρκετά χαμηλότερο σε σχέση με το αντίστοιχο μέγεθος στην Ευρώζωνη (45,7%). Επιπρόσθετα, ο λόγος των επενδύσεων παγίων ως προς το ΑΕΠ συρρικνώθηκε από 26,0% το 2007 στο 11,4% το 2016 (Ευρωζώνη 20,1%). Η αύξηση του ρυθμού των επενδύσεων - αναγκαία συνθήκη για την είσοδο της χώρας σε ένα μονοπάτι ανάκαμψης - έχει ως βασική προϋπόθεση την εισροή κεφαλαίων από την αλλοδαπή, υπό τη μορφή άμεσων ξένων επενδύσεων, αλλά και την ενίσχυση της εγχώριας αποταμίευσης.
- ❑ Επιπροσθέτως, η ιδιωτική κατανάλωση ως ποσοστό του ΑΕΠ (70,5% το 2016) συνεχίζει να βρίσκεται σε υψηλότερα επίπεδα τόσο σε σχέση με το μέσο ευρωπαϊκό όρο (56,0%) όσο και σε σύγκριση με τα αντίστοιχα προ-κρίσης επίπεδα (64,8% το 2007)
- ❑ Δεδομένων των υφιστάμενων περιορισμών της παρούσας οικονομικής συγκυρίας (π.χ. ανεπαρκής εγχώρια αποταμίευση), η βιώσιμη ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας δεν μπορεί να στηριχθεί αποκλειστικά στην εγχώρια ζήτηση. Αντιθέτως, απαιτείται σημαντική ενίσχυση του εξαγωγικού της προσανατολισμού μέσω διαθρωτικών μεταρρυθμίσεων και πολιτικών που θα στοχεύουν στην τόνωση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας

Μεταρρυθμίσεις και θεσμικό περιβάλλον: Αλληλεπιδράσεις με την ανταγωνιστικότητα & την εξαγωγική επίδοση της ελληνικής οικονομίας

- ❑ Παρά τη σημαντική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε όρους σχετικού μισθολογικού κόστους κατά τα έτη της κρίσης, οι ελληνικές εξαγωγές εξακολουθούν να παρουσιάζουν υστέρηση σε σύγκριση με τους κύριους εμπορικούς εταίρους, εξέλιξη που, μεταξύ άλλων, μπορεί να αποδοθεί σε περιορισμούς του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου και συνεχιζόμενες αδυναμίες του ευρύτερου θεσμικού περιβάλλοντος

Εξαγωγικός τομέας: Διαχρονικές τάσεις, δομικά χαρακτηριστικά, ευκαιρίες & προκλήσεις

- ❑ Η Ελλάδα παραμένει διαχρονικά μια μικρή, «κλειστή» οικονομία με στάσιμο μερίδιο αγοράς στο παγκόσμιο εμπόριο. Ο τουρισμός και η ναυτιλία αποτελούν τους κυρίαρχους εξαγωγικούς κλάδους
- ❑ Όσον αφορά τις εξαγωγές του μεταποιητικού κλάδου, αυτές γενικά χαρακτηρίζονται από χαμηλό τεχνολογικό περιεχόμενο και χαμηλό βαθμό διαφοροποίησης, γεγονός που συνεπάγεται χαμηλή προστιθέμενη αξία. Ταυτόχρονα, η συμμετοχή της Ελλάδας στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας είναι περιορισμένη
- ❑ Μεταξύ των θετικών τάσεων των τελευταίων ετών πρέπει να επισημανθεί η βελτίωση της διαφοροποίησης των ελληνικών εξαγωγών ως προς το γεωγραφικό τους προσανατολισμό και ως προς τη σύνθεσή τους. Από την άλλη μεριά, παρατηρήθηκε συγκέντρωση σε μικρότερο αριθμό προϊόντων, γεγονός όμως που δυνητικά συνεπάγεται και αύξηση της «δύναμης αγοράς» των σχετικών εξαγωγικών επιχειρήσεων

Κρήτη: Συνεισφορά στο εθνικό προϊόν και την εξαγωγική δραστηριότητα

- ❑ Μεταξύ των 13 περιφερειών της Ελλάδας, η Κρήτη κατατάσσεται στην 6^η θέση σε όρους κατά κεφαλήν ΑΕΠ, το οποίο ανέρχεται σε €13,8 χιλ. και βρίσκεται στο 59% του ευρωπαϊκού μέσου όρου (στοιχεία 2014)

Κρήτη: Συνεισφορά στο εθνικό προϊόν και την εξαγωγική δραστηριότητα

- ❑ Σε όρους ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας, οι τομείς με τη μεγαλύτερη βαρύτητα στην Κρήτη είναι το εμπόριο, οι μεταφορές και οι υπηρεσίες που συνδέονται με τον τουρισμό, ενώ ακολουθούν ο δημόσιος τομέας, οι υπηρεσίες διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, η μεταποίηση, η γεωργία και οι κατασκευές
- ❑ Η εικόνα διαφοροποιείται ελαφρώς ως προς την απασχόληση όπου στην πρώτη θέση έρχονται μεν το εμπόριο, οι μεταφορές και οι υπηρεσίες που συνδέονται με τον τουρισμό και ακολουθούν ο δημόσιος τομέας, αλλά τις επόμενες θέσεις καταλαμβάνουν η γεωργία και οι κατασκευές
- ❑ Η ανεργία στην Κρήτη, όπως και στο σύνολο της Ελλάδας, είναι ιδιαίτερα υψηλή και έφτασε το 2016 στο 22,6% έχοντας αυξηθεί 16,2 ποσοστιαίες μονάδες από το 2008. Ταυτόχρονα αυξήθηκε σημαντικά το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων από 28,0% το 2008 σε 56,2% το 2016
- ❑ Πάντως, πρέπει να επισημανθεί ότι το ανθρώπινο δυναμικό της Κρήτης είναι υψηλού μορφωτικού επιπέδου καθώς βρίσκεται πάνω από το μ.ο. της Ελλάδας σε πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και 3η πανελλαδικά σε κατόχους διδακτορικού και μεταπτυχιακού τίτλου
- ❑ Οι εξαγωγές αγαθών της Κρήτης εστιάζονται κυρίως στα λάδια και λίπη και δευτερευόντως στα τρόφιμα και ζώα ζωντανά και στα χημικά προϊόντα. Σε επίπεδο νομών την 1^η θέση ως προς το επίπεδο των εξαγωγών αγαθών κατέχει ο Ν. Ηρακλείου ενώ ακολουθούν ο Ν. Χανίων, ο Ν. Λασιθίου και ο Ν. Ρεθύμνου.
- ❑ Όσον αφορά τις εξαγωγές υπηρεσιών της Κρήτης, κεντρικό ρόλο έχει ο τουρισμός καθώς το νησί αποτελεί τον πιο δημοφιλή ελληνικό τουριστικό προορισμό. Η Κρήτη απολαμβάνει σταθερά τις υψηλότερες αφίξεις αλλοδαπών τουριστών και την υψηλότερη πληρότητα σε σχέση με κάθε άλλη περιφέρεια ενώ το 2017 αναμένεται να είναι άλλη μία πολύ καλή χρονιά

Εξαγωγική επίδοση της Ελλάδας σε σχέση με αυτή των οικονομιών της Κεντρικής, Ανατολικής & Νοτιοανατολικής Ευρώπης

- ❑ Ο μέσος ρυθμός ανάκαμψης των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών των οικονομιών της Κεντρικής, Ανατολικής & ΝΑ Ευρώπης την περίοδο 2010-2015 ήταν υψηλότερος σε σύγκριση με τον αντίστοιχο της Ελλάδας. Η πρόσβαση των περισσότερων οικονομιών της περιοχής στο διεθνές εμπόριο την εν λόγω περίοδο βελτιώθηκε περισσότερο από ότι στην Ελλάδα
- ❑ Δομικοί παράγοντες όπως το ευνοϊκότερο επιχειρηματικό και κανονιστικό περιβάλλον, η ευκολότερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση και οι μεγαλύτερες εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων, ενδεχομένως συνετέλεσαν στη συγκριτικά καλύτερη εξαγωγική δραστηριότητα των οικονομιών της περιοχής
- ❑ Την περίοδο 2010-2015, έξι οικονομίες της ευρύτερης περιοχής (Κροατία, Λετονία, Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία, Τσεχία) σημείωσαν διψήφια προσαρμογή της πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας σε όρους μοναδιαίου κόστους εργασίας, όπως και η Ελλάδα. Εντούτοις, πέτυχαν σημαντικά μεγαλύτερη αύξηση των εξαγωγών τους σε σύγκριση με την Ελλάδα
- ❑ Σε αντίθεση με την Ελλάδα, το ποσοστό εξαγωγών αγαθών υψηλής τεχνολογίας στις συνολικές εξαγωγές αγαθών των οικονομιών της Κεντρικής, Ανατολικής & ΝΑ Ευρώπης αυξήθηκε την περίοδο 2008 - 2015

Προτάσεις πολιτικής

❑ Δημιουργία επιχειρηματικού περιβάλλοντος φιλικού προς τις επενδύσεις

- ✓ υλοποίηση προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων
- ✓ εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης
- ✓ επιτάχυνση δικαστικών διαδικασιών

❑ Ανταγωνιστικότητα ως πρωταρχικός στόχος εθνικής στρατηγικής

- ✓ δημιουργία Εθνικού Παρατηρητηρίου για την Ανταγωνιστικότητα
- ✓ ενίσχυση οικονομικής διπλωματίας
- ✓ βελτίωση υποδομών – δρόμοι, λιμάνια, αεροδρόμια, πληροφορική και τηλεπικοινωνίες

❑ Διασφάλιση κλίματος μακροοικονομικής σταθερότητας

❑ Εντατικοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στις αγορές προϊόντων & υπηρεσιών

❑ Βελτίωση φορολογικού καθεστώτος

- ✓ μείωση φορολογίας
- ✓ απλοποίηση και σταθερότητα φορολογικού συστήματος
- ✓ εξυγίανση καθεστώτος επιστροφής ΦΠΑ
- ✓ κίνητρα για R&D

❑ Άρση διοικητικών & γραφειοκρατικών εμποδίων

- ✓ απλοποίηση μεταφορικών διαδικασιών
- ✓ απλοποίηση διαδικασιών απόκτησης πιστοποιητικών & διενέργειας ελέγχων
- ✓ βελτίωση υφιστάμενων εκτελωνιστικών & τελωνειακών διαδικασιών

❑ Βελτίωση των συνθηκών ρευστότητας της οικονομίας

- ✓ Αξιοποίηση του νέου θεσμικού πλαισίου για τη ριζική αντιμετώπιση του προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων

❑ Μέγεθος αγοράς & βαθμός συγκέντρωσης

- ✓ προώθηση στρατηγικών συνεργασιών
- ✓ αύξηση βαθμού συγκέντρωσης
- ✓ οικονομίες κλίμακας
- ✓ ευκολότερη πρόσβαση στις διεθνείς αγορές
- ✓ αύξηση μεγέθους εγχώριας αγοράς & υποκατάσταση εισαγωγών

❑ Ενίσχυση τεχνολογικού περιεχομένου εξαγωγών

- ✓ αύξηση μεριδίου εξαγωγών
- ✓ συγκριτικό πλεονέκτημα σε προϊόντα μεσαίας-υψηλής & υψηλής τεχνολογίας
- ✓ υψηλή προστιθέμενη αξία
- ✓ ταχύτερη ενσωμάτωση στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας

❑ Αύξηση δαπανών για R&D

- ✓ συνεργασία με πανεπιστήμια, τεχνικά & τεχνολογικά ιδρύματα και άλλους φορείς

❑ Επαναπροσανατολισμός εξαγωγών

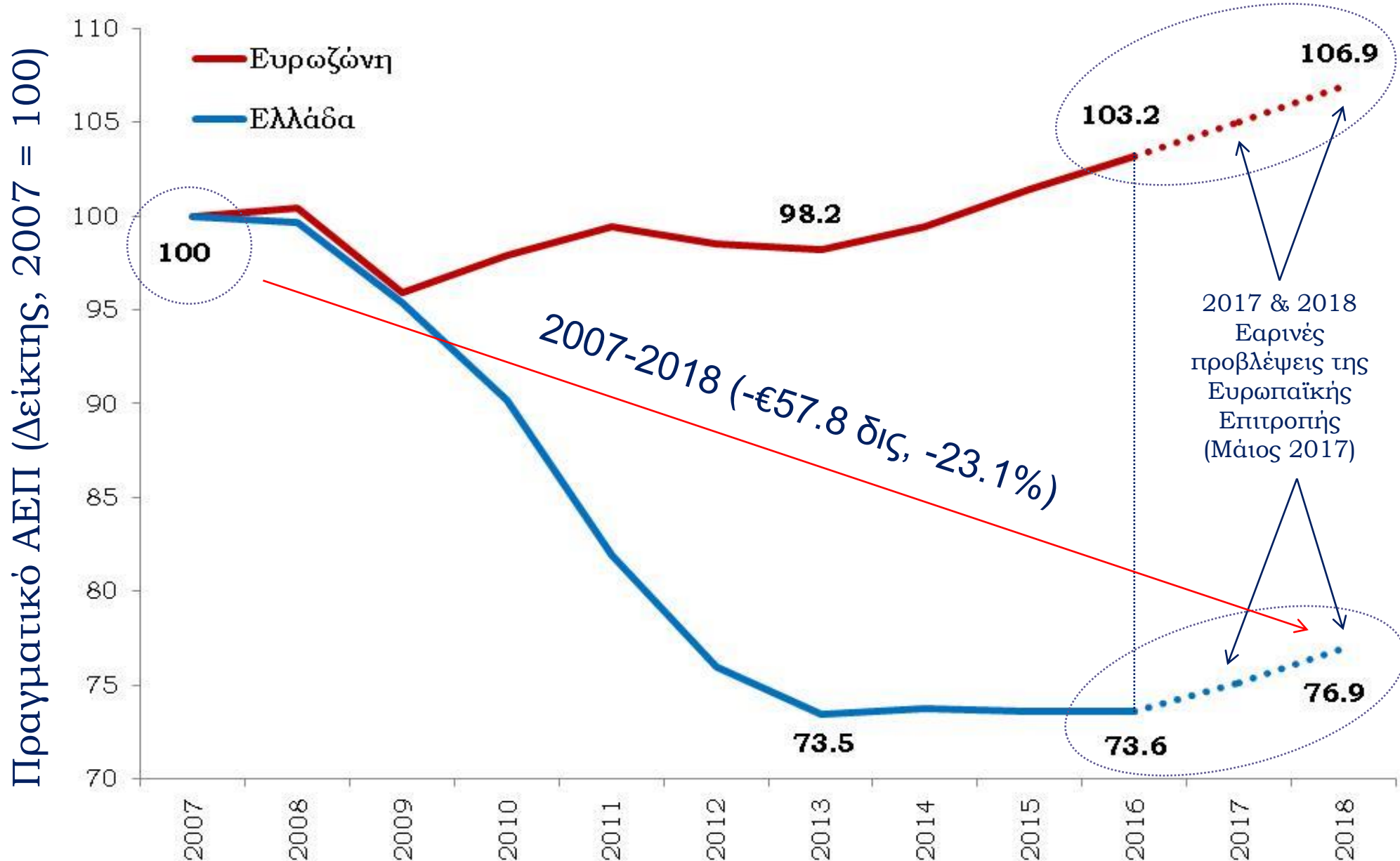
- ✓ διείσδυση σε αγορές υψηλού ρυθμού ανάπτυξης & σε δυναμικούς κλάδους του διεθνούς εμπορίου

Ελλάδα

Η μεγάλη προσαρμογή στην περίοδο της κρίσης και
οι προϋποθέσεις για ένα βιώσιμο υπόδειγμα οικονομικής μεγέθυνσης

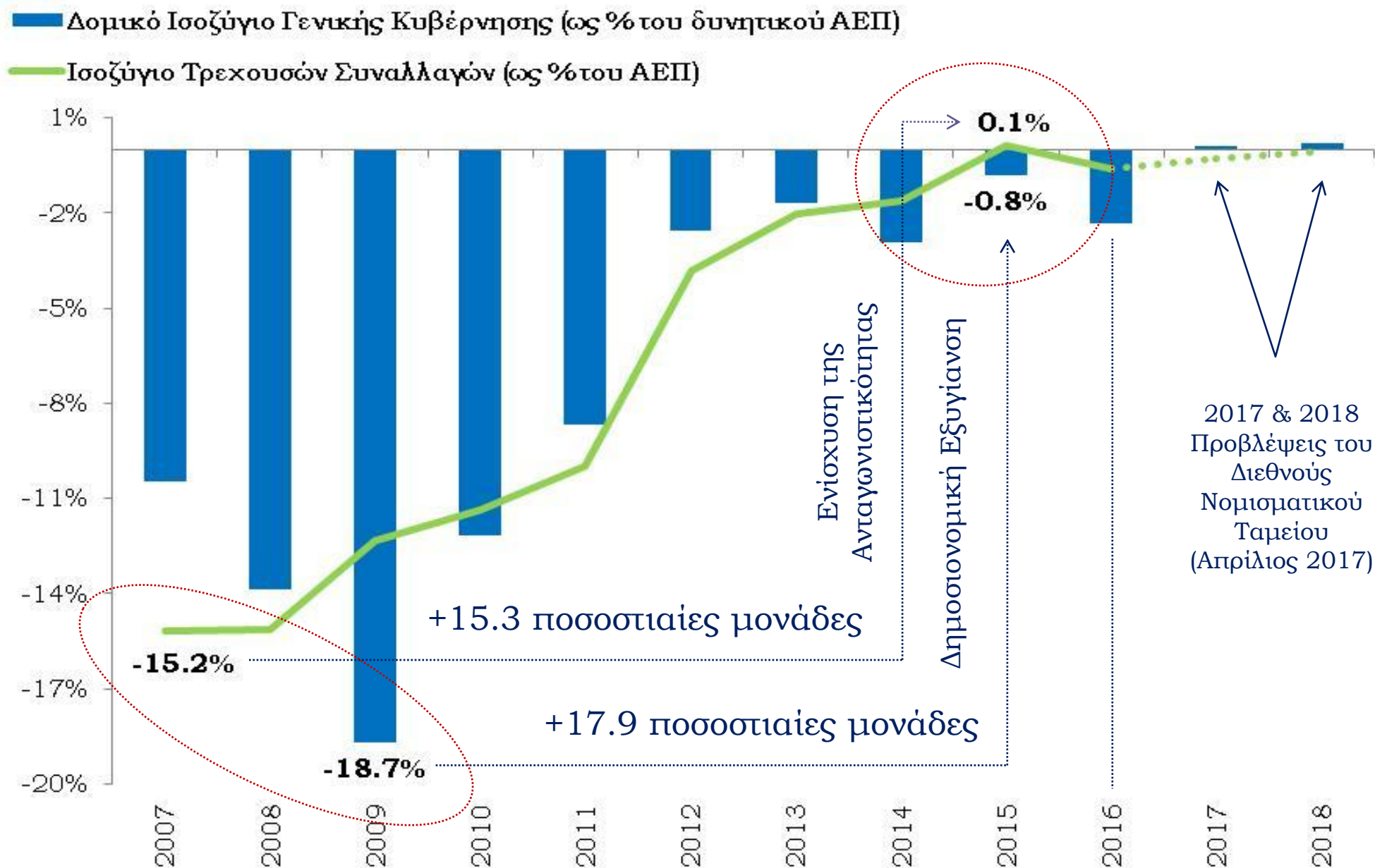
2007-2016: Η περίοδος της «μεγάλης οικονομικής ύφεσης» της Ελλάδας

Η επιστροφή του ΑΕΠ στα προ-κρίσης επίπεδα αναμένεται να διαρκέσει πολλά χρόνια

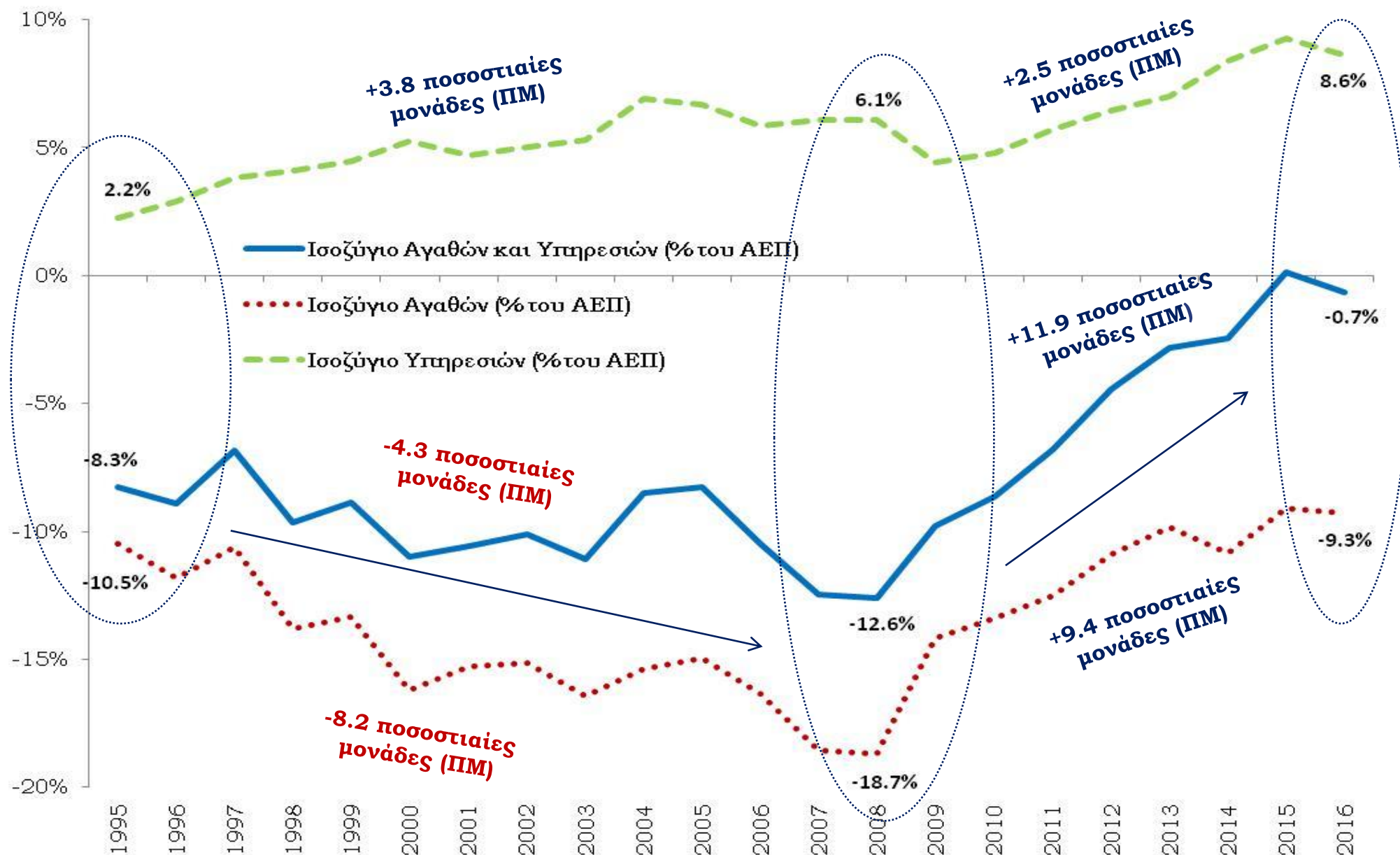
Εξάλειψη των μεγάλων οικονομικών ανισορροπιών του παρελθόντος

Θέτοντας τις βάσεις για ένα βιώσιμο υπόδειγμα οικονομικής μεγέθυνσης

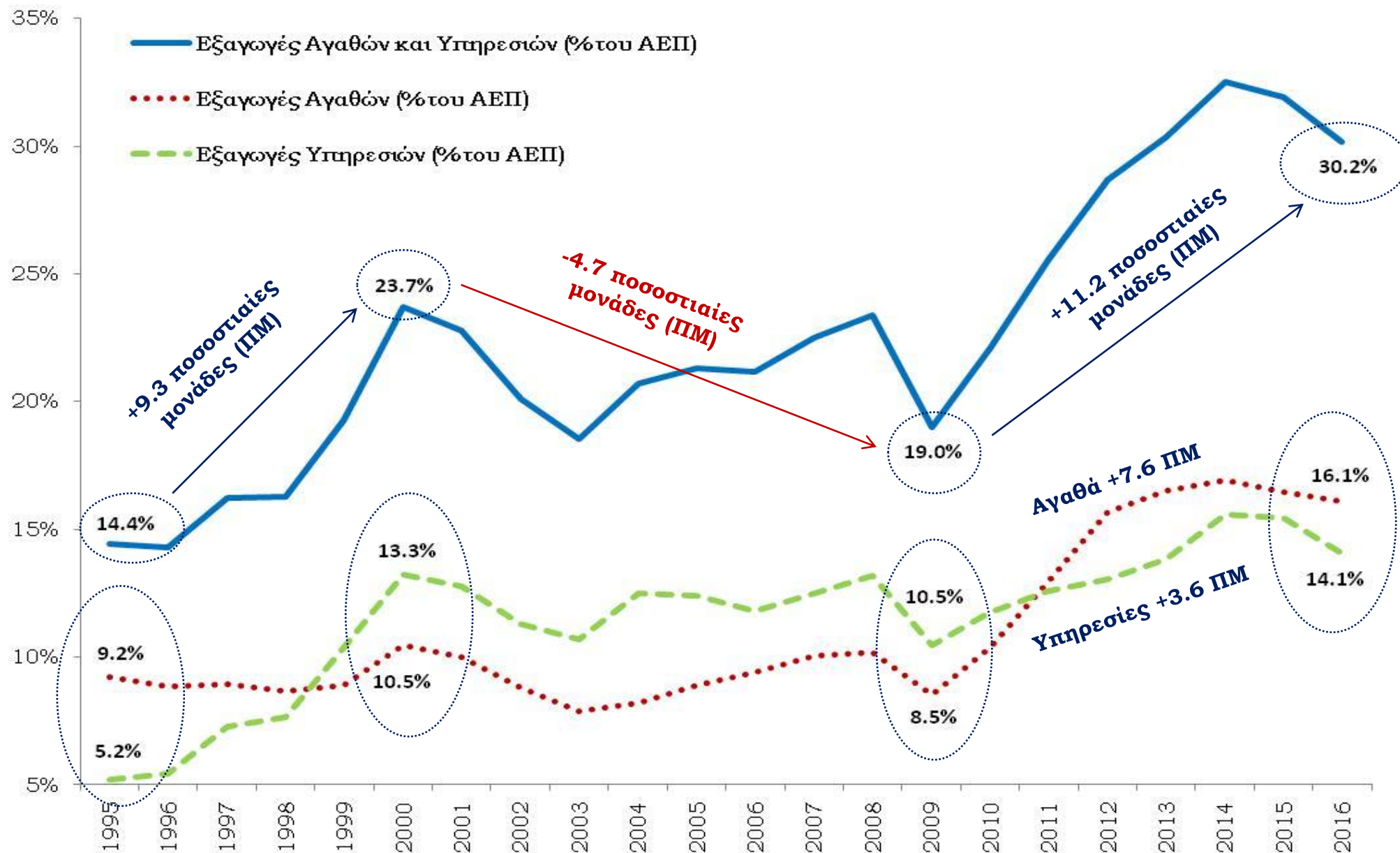
Έλλειμμα ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών (ως % του ΑΕΠ)

Μείωση 12 ποσοστιαίων μονάδων την περίοδο 2008 – 2016

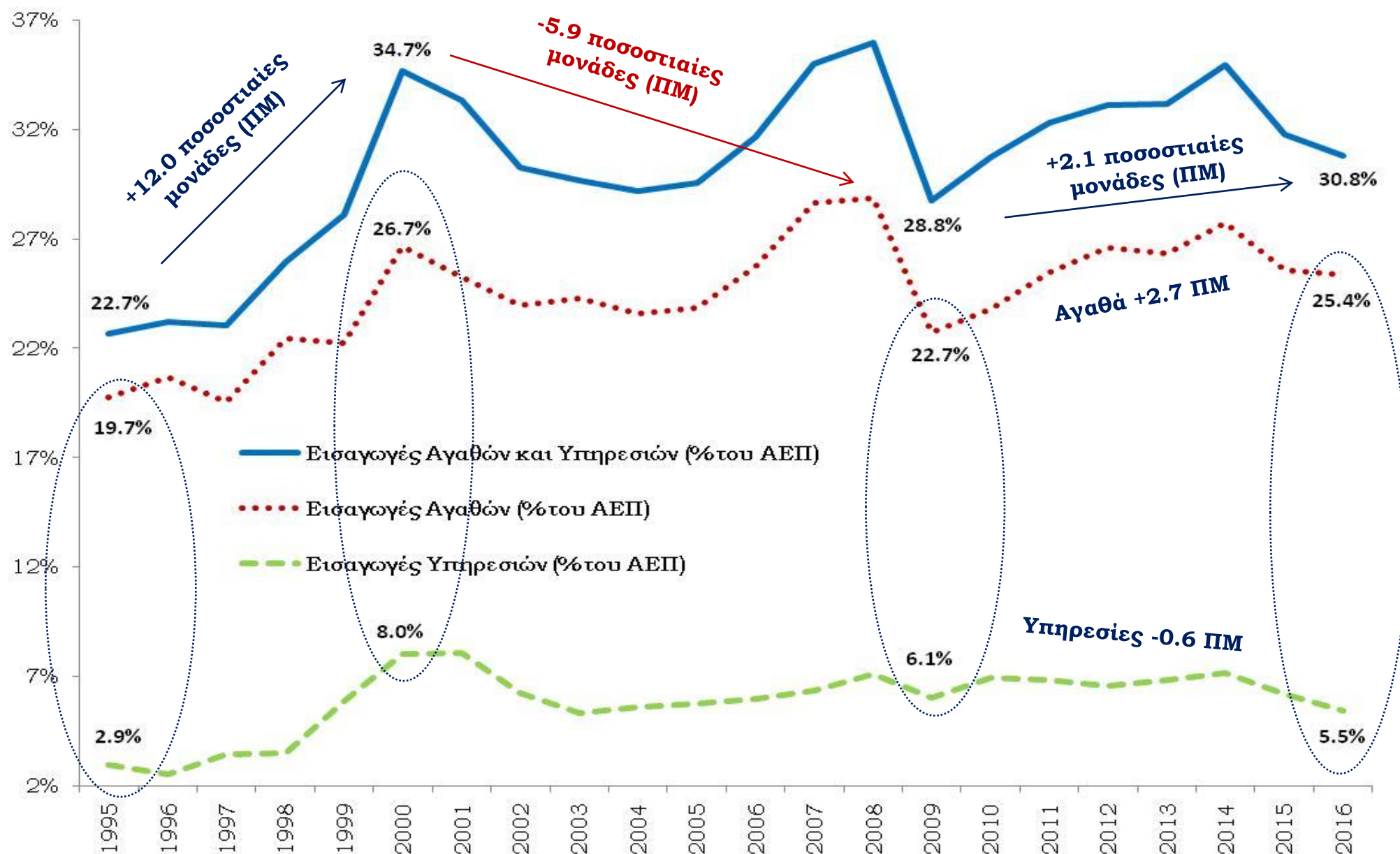
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (ως % του ΑΕΠ)

Αύξηση 11.2 ποσοστιαίων μονάδων την περίοδο 2009 - 2016

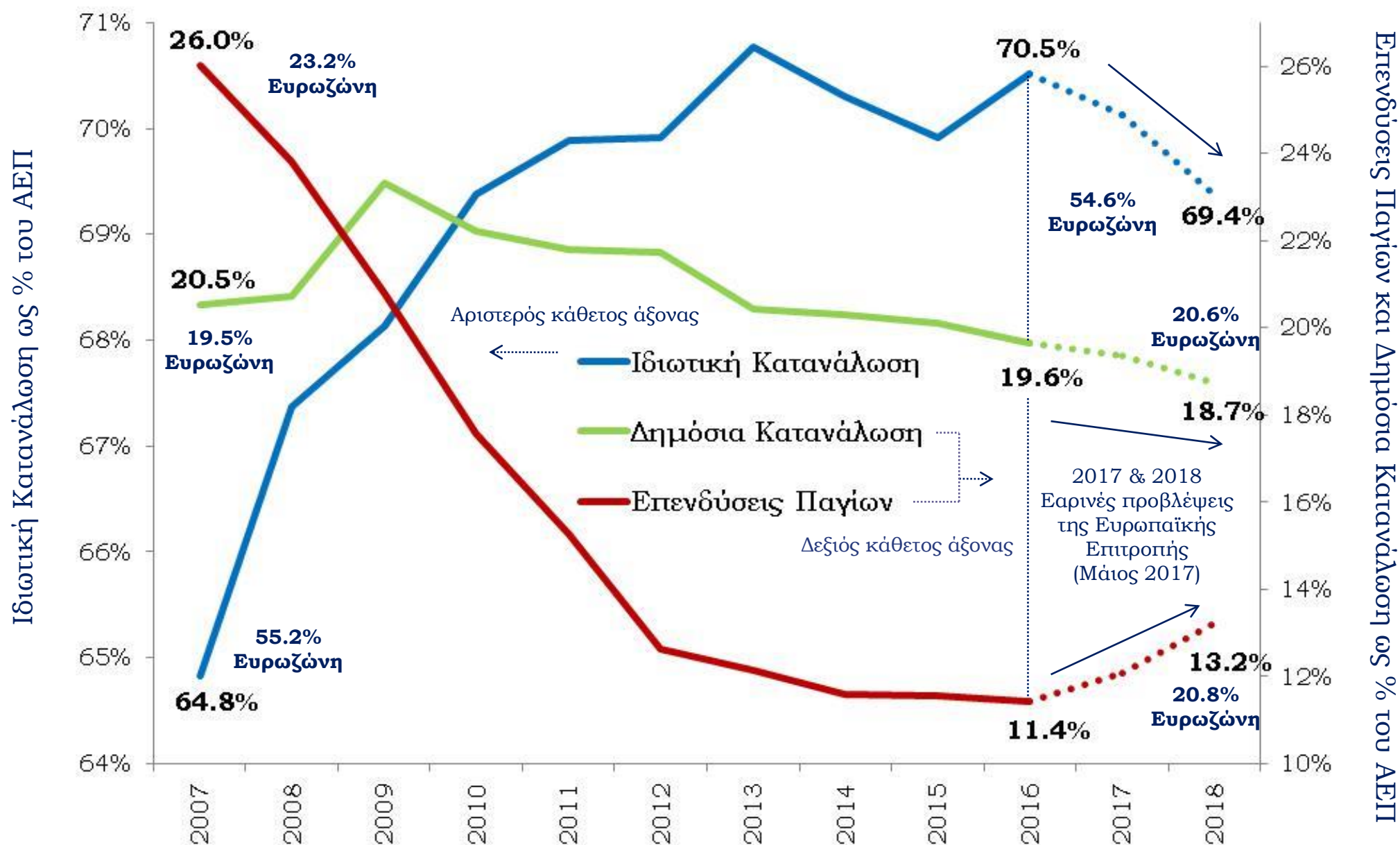

Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (ως % του ΑΕΠ)

Αύξηση 2.1 ποσοστιαίων μονάδων την περίοδο 2009 - 2016

Η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας προϋποθέτει: σημαντική ενίσχυση της εξαγωγικής δραστηριότητας και των επενδύσεων

Μεταρρυθμίσεις και θεσμικό περιβάλλον
Αλληλεπιδράσεις με την ανταγωνιστικότητα &
την εξαγωγική επίδοση της ελληνικής οικονομίας

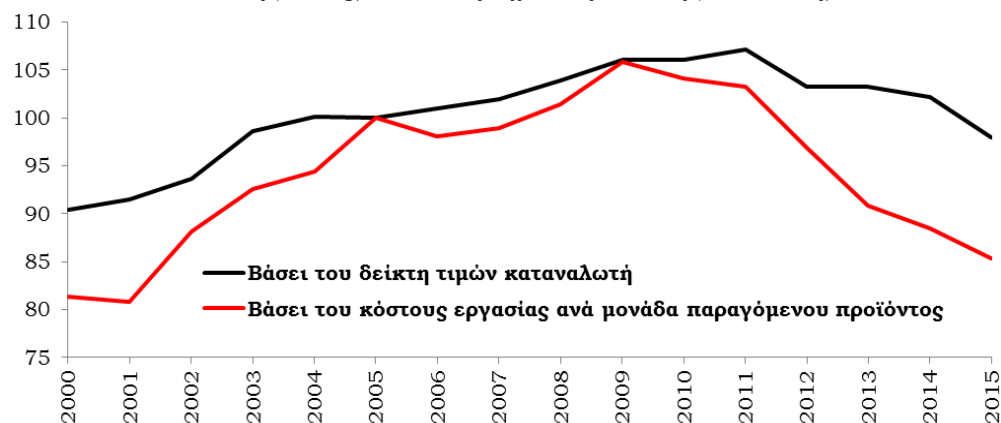
Σημαντική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε όρους σχετικού μισθολογικού κόστους...

Ονομαστική μισθολογική δαπάνη* ανά μισθωτό
(ετήσια μεταβολή)

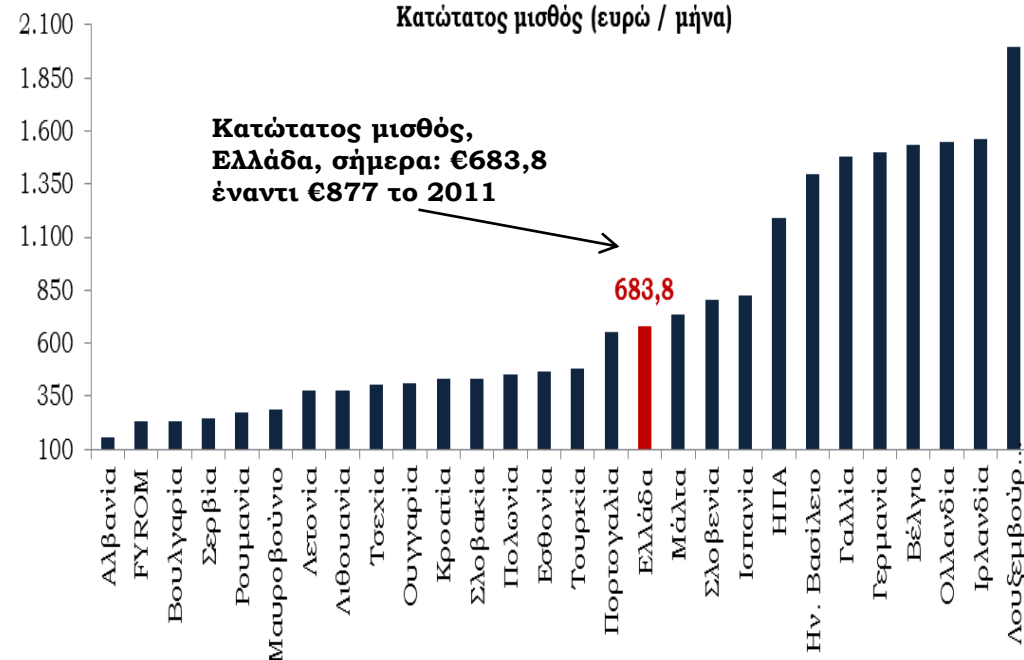

*Περιλαμβάνει μισθούς και ασφαλιστικές εισφορές του εργοδότη

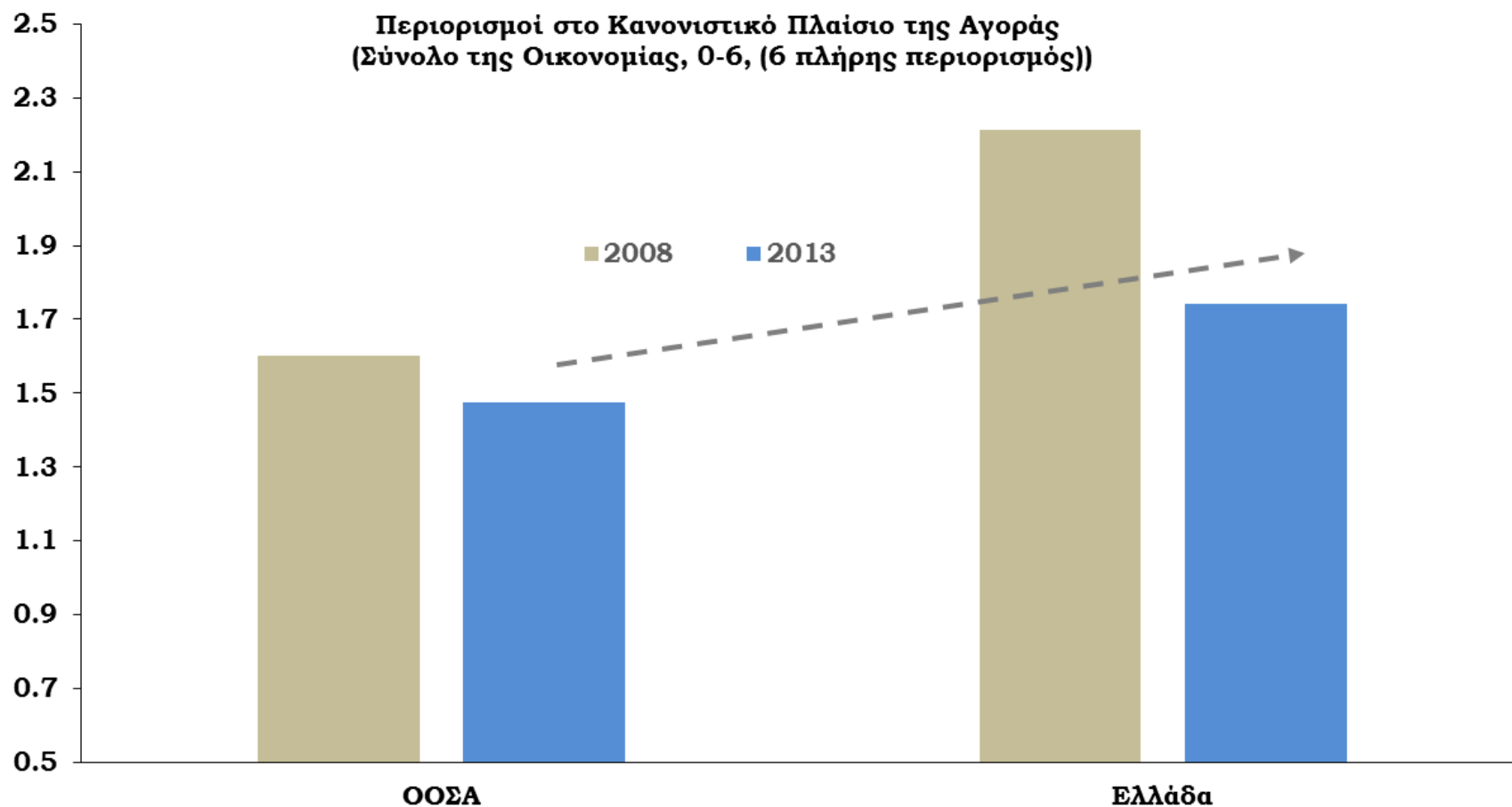
Ελλάδα: Πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία
έναντι 37 εμπορικών εταίρων
Πτώση (άνοδος) του δείκτη σημαίνει βελτίωση (επιδείνωση)

Κατώτατος μισθός (ευρώ / μήνα)

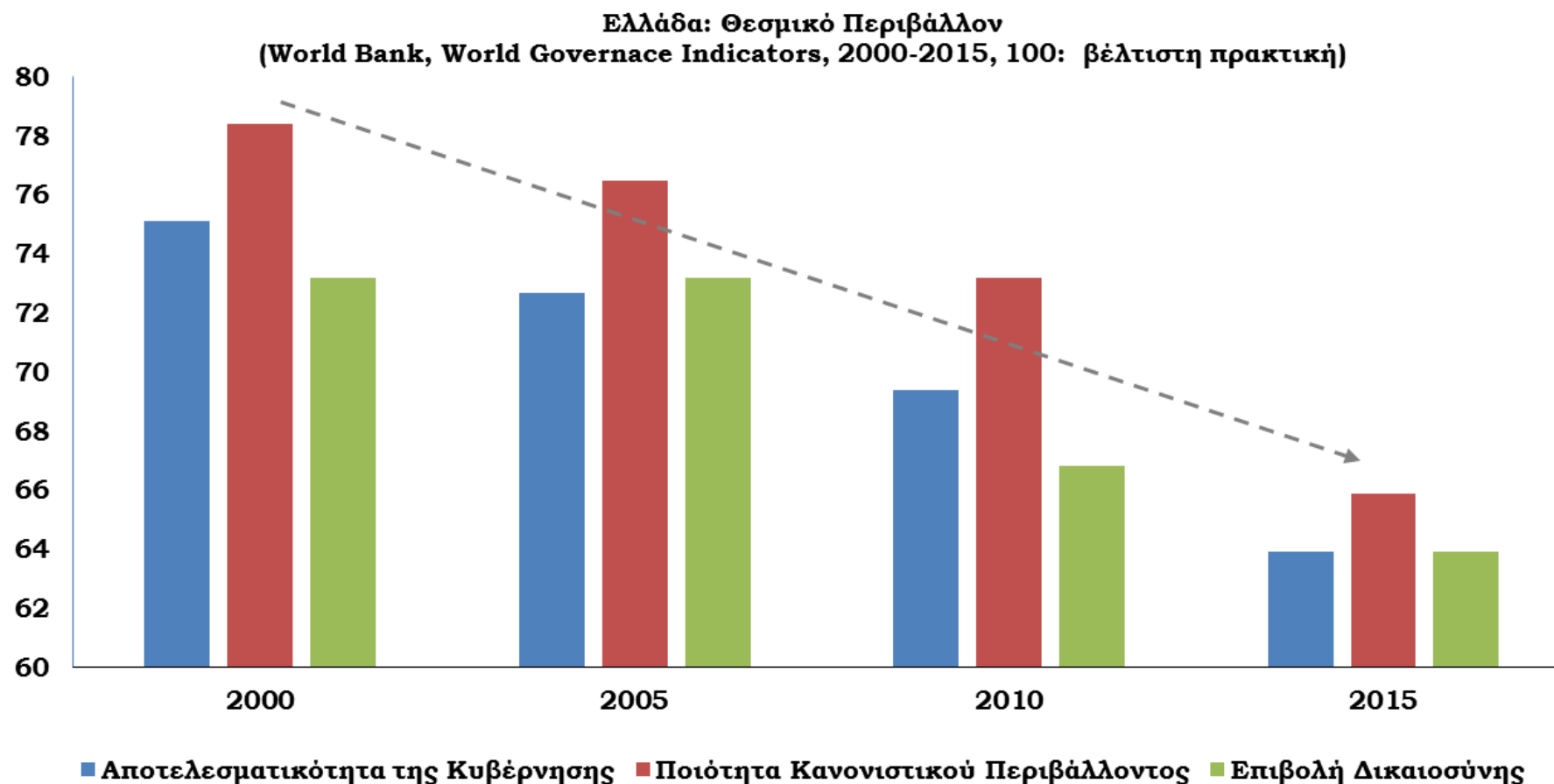

- ❑ Υστέρηση της εξαγωγικής επίδοσης της Ελλάδας σε σύγκριση με τους κύριους εμπορικούς εταίρους παρά τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε όρους σχετικού μισθολογικού κόστους
- ✓ πλήρης ανάκτηση των απωλειών μετά το 2002 στο δείκτη με βάση το κόστος εργασίας,
- ✓ σχετική υστέρηση της προσαρμογής του δείκτη με βάση τον ΔΤΚ λόγω ελλειπούς ανταγωνισμού σε σημαντικούς τομείς της εγχώριας οικονομίας (αλλά και λόγω αύξησης της φορολογίας)

□ Δείκτης ΟΟΣΑ για τους Περιορισμούς στο Κανονιστικό Πλαίσιο της Αγοράς

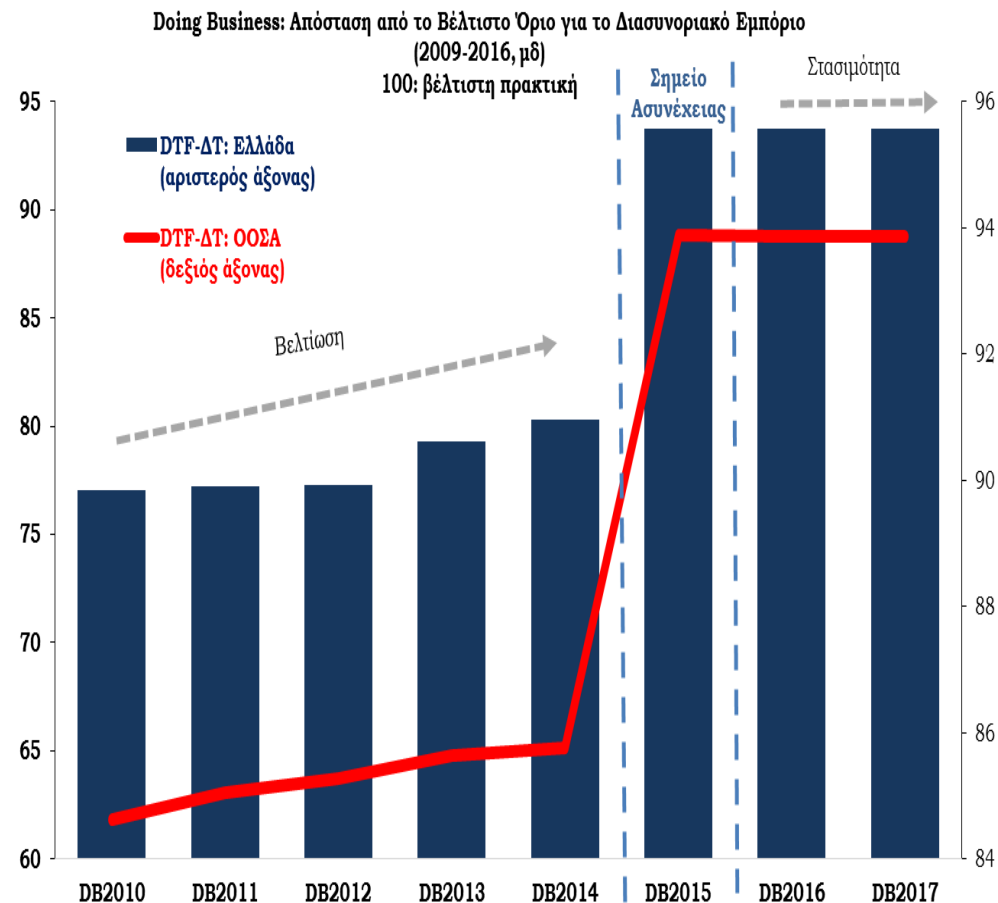
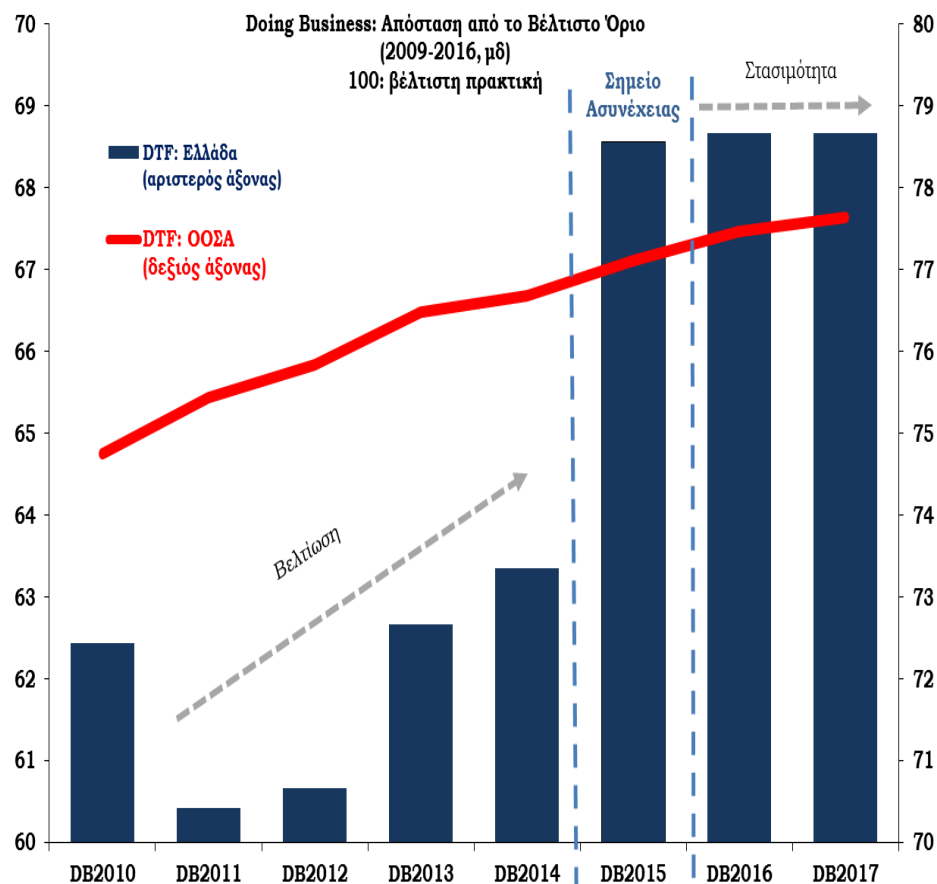
- ✓ Παρά την αισθητή βελτίωση των τελευταίων ετών η Ελλάδα συνεχίζει να υπολείπεται του μ.ο. των χωρών του ΟΟΣΑ

- ❑ Ο όγκος των εξαγωγών της Ελλάδας υστερεί σε σχέση με το δυνητικό τους επίπεδο, κυρίως εξαιτίας του προβληματικού θεσμικού περιβάλλοντος της χώρας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014)
- ❑ Σχετικοί δείκτες της World Bank: το θεσμικό περιβάλλον της Ελλάδας χρήζει περαιτέρω σημαντικής βελτίωσης

Ενδείξεις μεταρρυθμιστικής κόπωσης

Ανασταλτικός παράγοντας για την περαιτέρω βελτίωση της ανταγωνιστικότητας

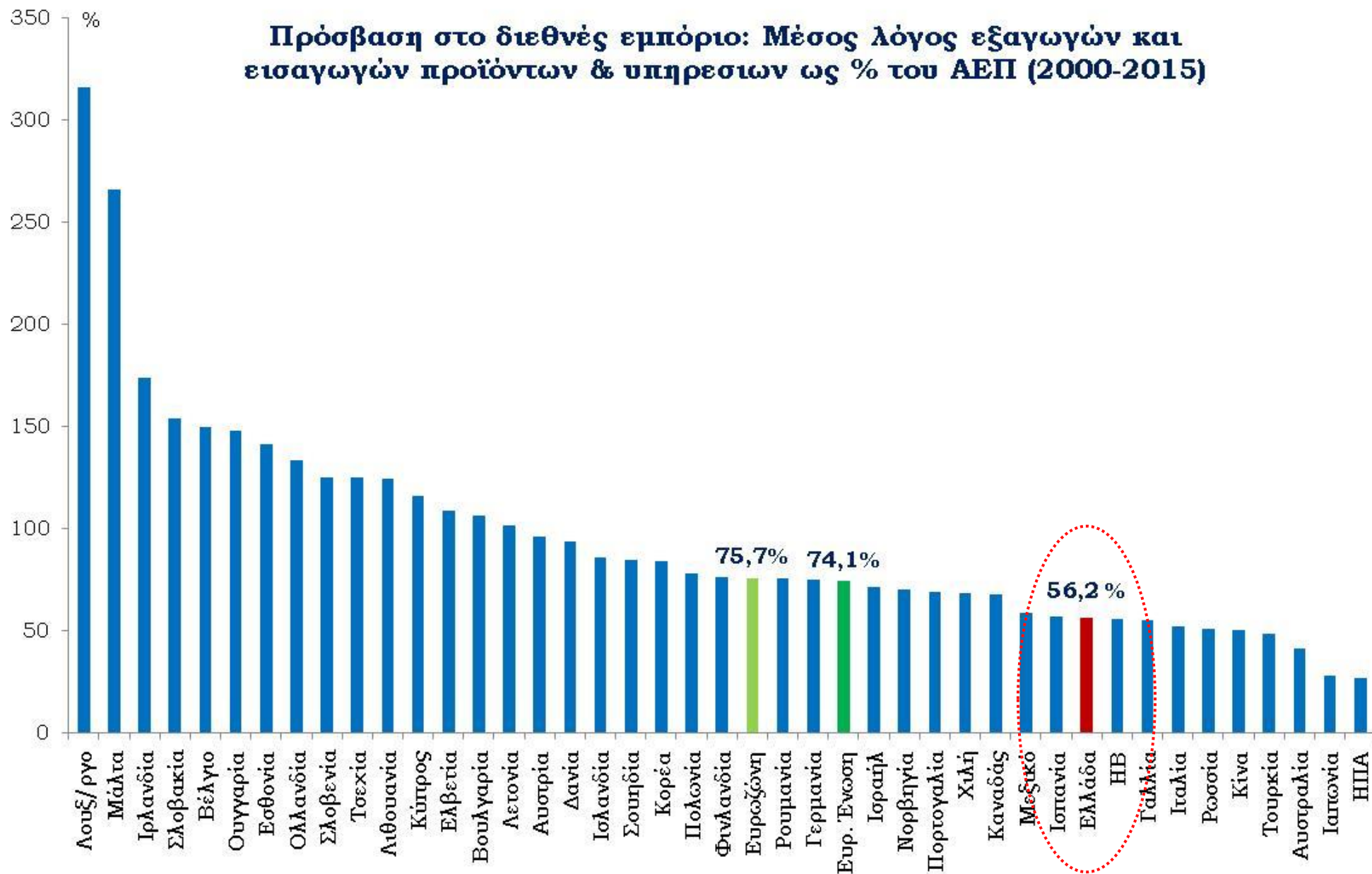
□ **Δείκτης ανταγωνιστικότητας Distance to Frontier (DTF) της World Bank** - μετρά την απόσταση που έχει καλύψει κάθε χώρα από την βέλτιστη πρακτική διεθνώς σύμφωνα με την μεθοδολογία Doing Business (DB)

- ✓ Η Ελλάδα σημείωσε πρόοδο τα τελευταία έτη, αλλά συνεχίζει να υπολείπεται πολλών άλλων χωρών του ΟΟΣΑ
- ✓ 2009-2013: βελτίωση στην γενική κατάταξη DTF και στην αντίστοιχη κατάσταση για το διασυνοριακό εμπόριο
- ✓ 2014-2016: περίοδος σχετικής στασιμότητας

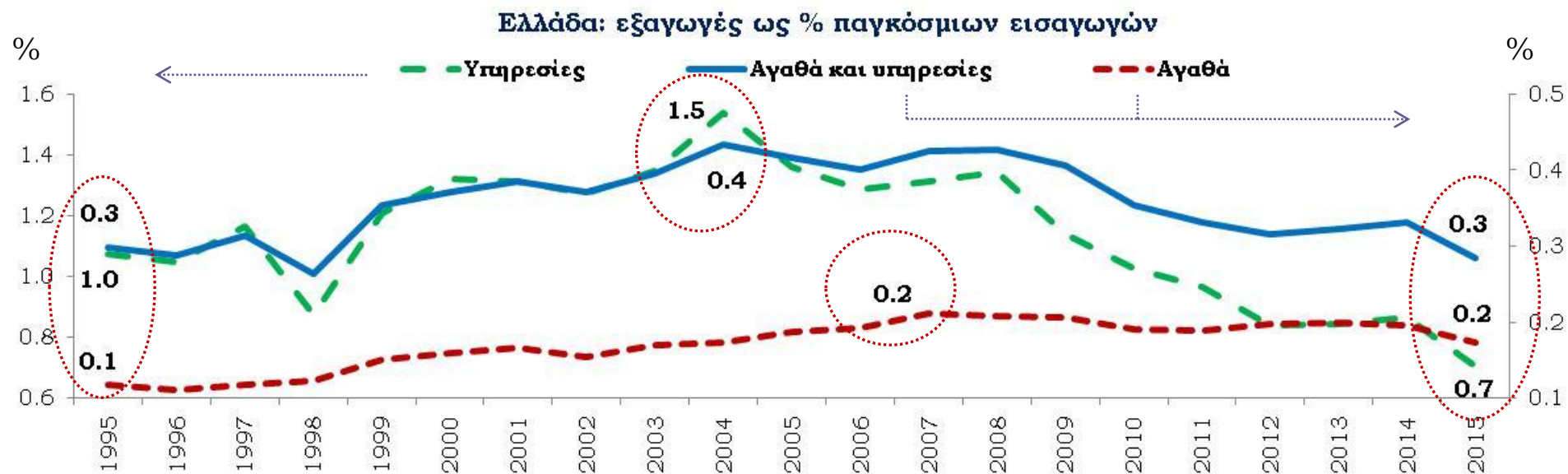
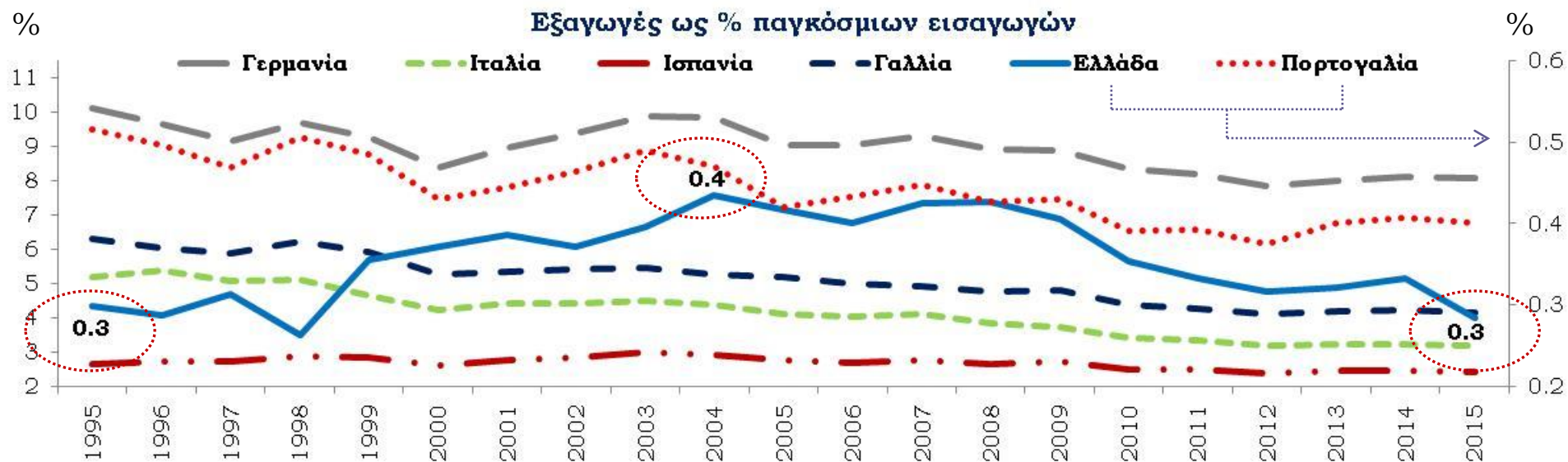
Εξαγωγικός τομέας

Διαχρονικές τάσεις, δομικά χαρακτηριστικά, ευκαιρίες & προκλήσεις

Η Ελλάδα παραμένει διαχρονικά μια μικρή «κλειστή» οικονομία...

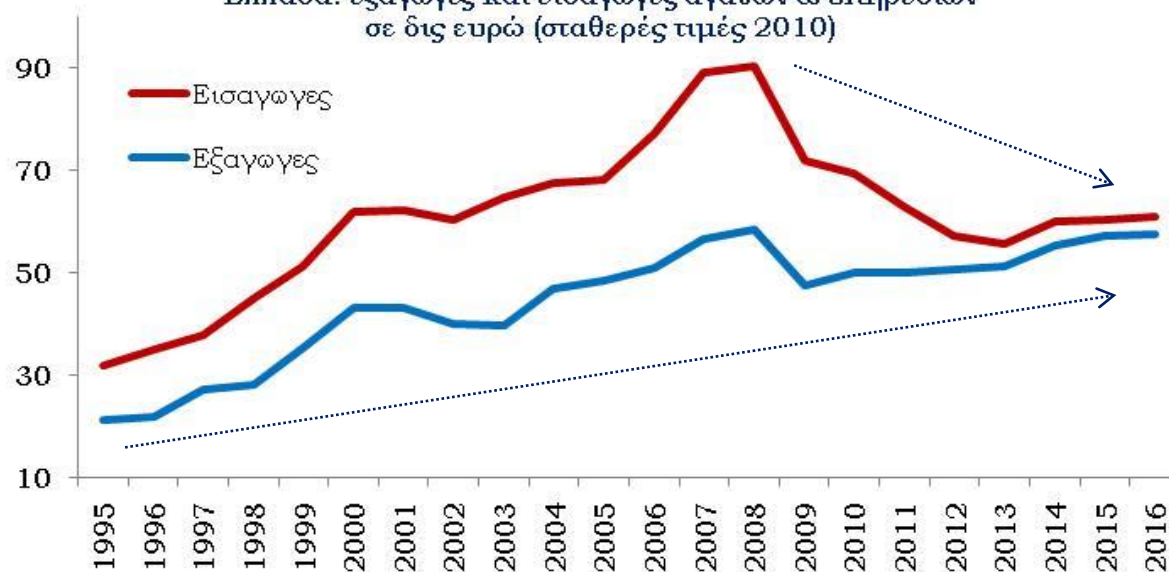
... με στάσιμο μερίδιο αγοράς στο παγκόσμιο εμπόριο

Συγκριτική εξαγωγική επίδοση της Ελλάδας

Υστέρηση σε σχέση με άλλες χώρες που εξήλθαν από τα πρόγραμμα προσαρμογής

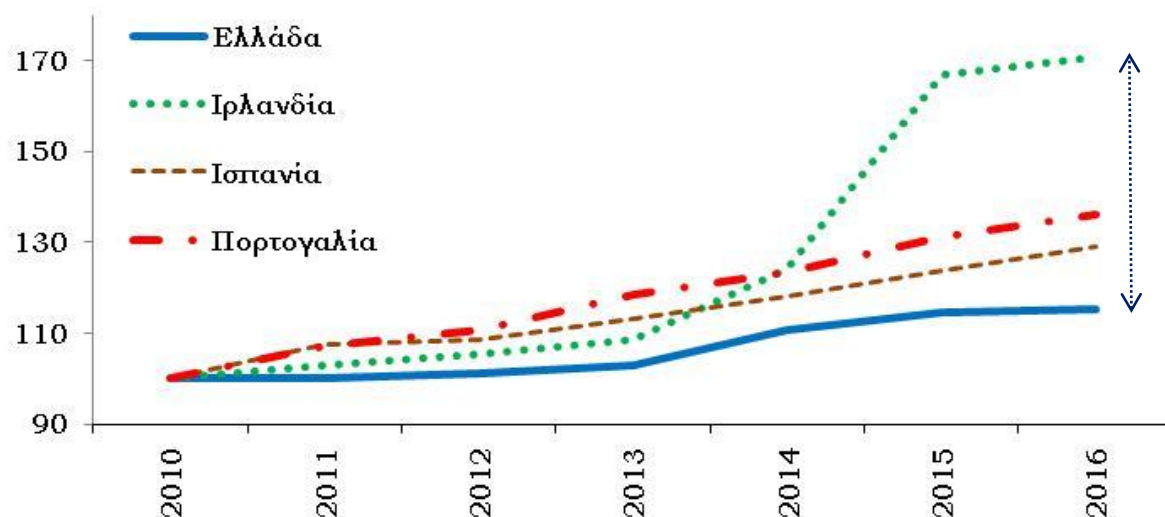
Ελλάδα: εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών & υπηρεσιών
σε δις ευρώ (σταθερές τιμές 2010)

□ Η ανάκαμψη των εξαγωγών της Ελλάδας ως % του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος μετά το 2010 οφείλεται κυρίως στην ταχύτερη υποχώρηση των άλλων συνιστωσών του ΑΕΠ

□ Σε απόλυτα μεγέθη, οι συνολικές εξαγωγές της Ελλάδας παραμένουν χαμηλότερες σε σχέση με το 2008

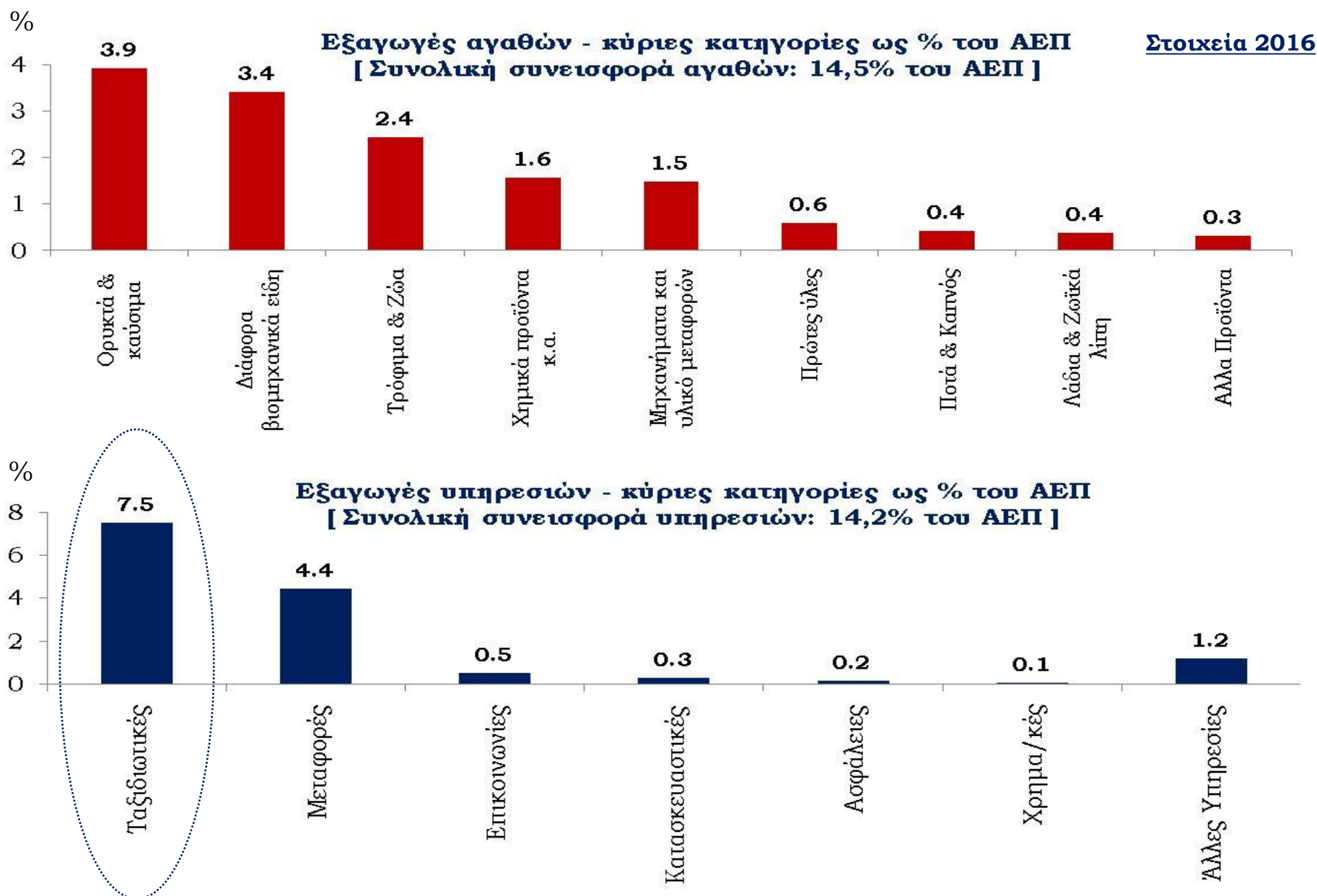
Εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών
(σταθερές τιμές 2010 / 2010 = 100)

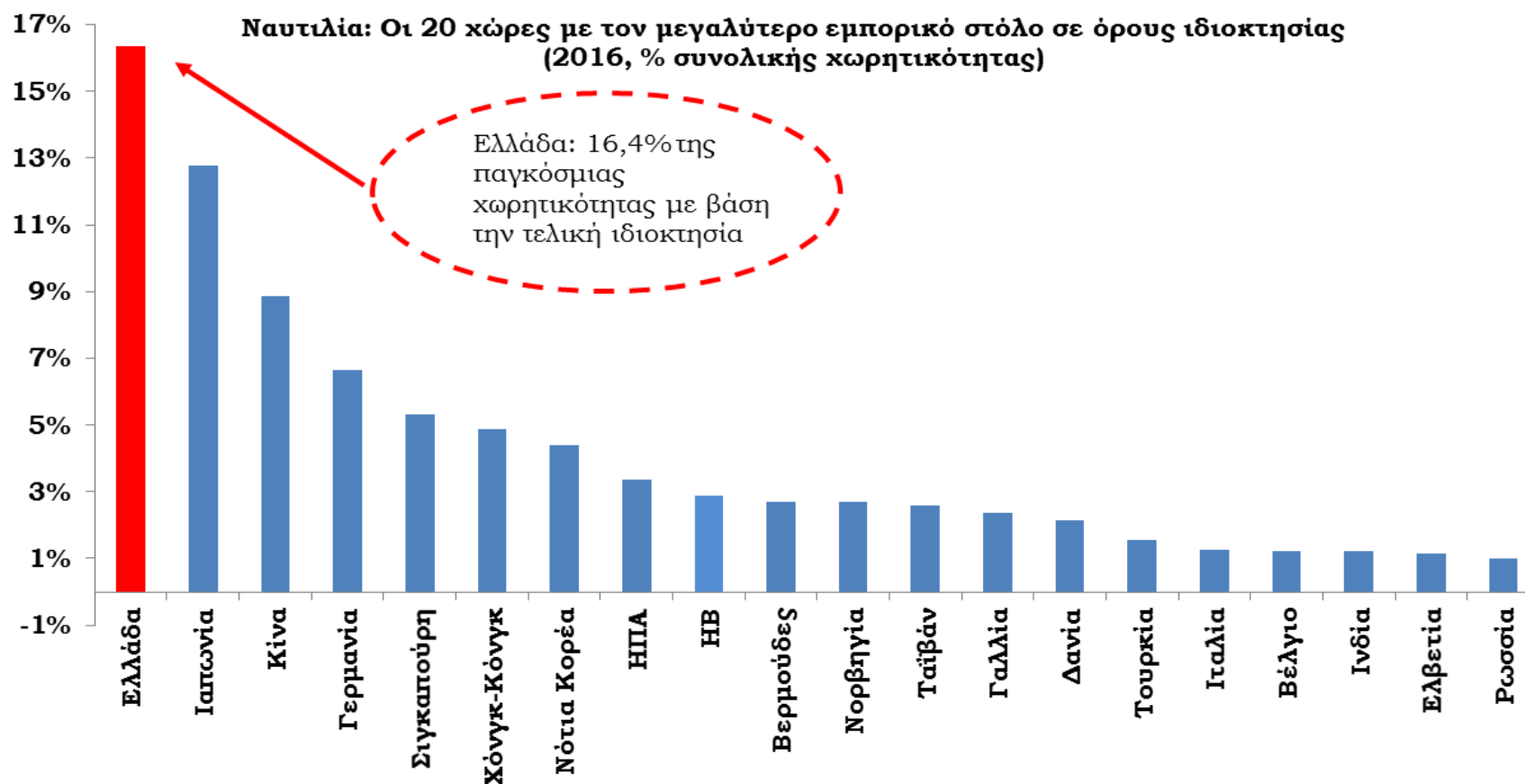

□ Αντίθετα, άλλες χώρες της Ευρωζώνης που εξήλθαν επιτυχώς από προγράμματα προσαρμογής έχουν καταγράψει σωρευτικές αυξήσεις εξαγωγών από 20% έως και 77% από το 2010 και εντεύθεν

Οι εξαγωγές ταξιδιωτικών υπηρεσιών (τουρισμός) έχουν τη μεγαλύτερη συνεισφορά στο ΑΕΠ της Ελλάδας

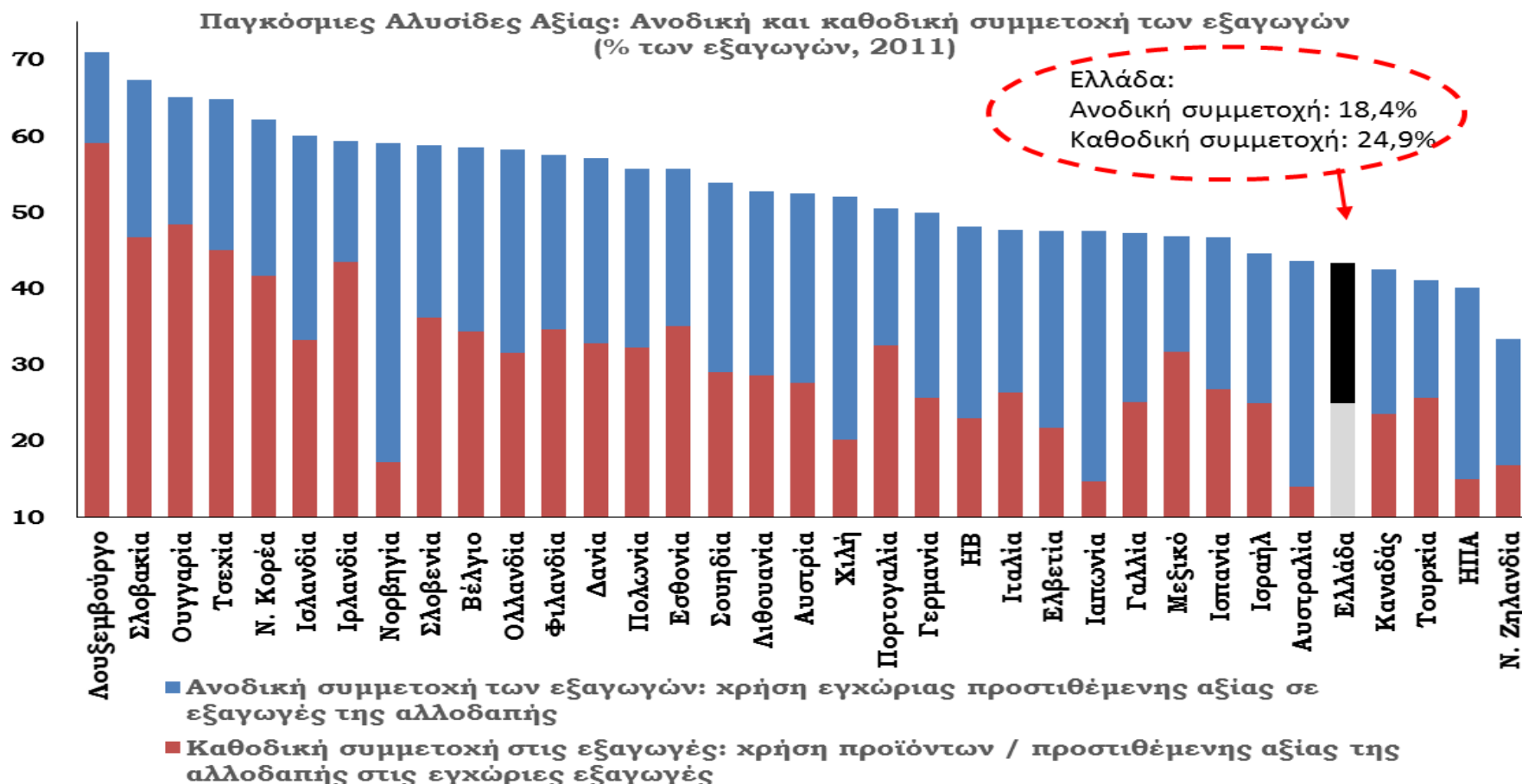

☐ Συνεισφορά ναυτιλιακού τομέα στο ΑΕΠ της Ελλάδας

- ✓ Άμεση συνεισφορά: 3,5% (ΕΛΣΤΑΤ, 2015)
- ✓ Συνολική συνεισφορά: 6,1% (ΙΟΒΕ, 2013)

☐ Διεθνής κατάταξη του εμπορικού στόλου της Ελλάδας

- ✓ 1^{ος} σε όρους ιδιοκτησίας (16,4%) & 9^{ος} με βάση τη σημαία

❑ Η καθοδική συμμετοχή υπερβαίνει την αντίστοιχη ανοδική

- ✓ Η χρήση προϊόντων της αλλοδαπής στις εγχώριες εξαγωγές υπερβαίνει τη χρήση εγχώριων προϊόντων στις εξαγωγές άλλων χωρών

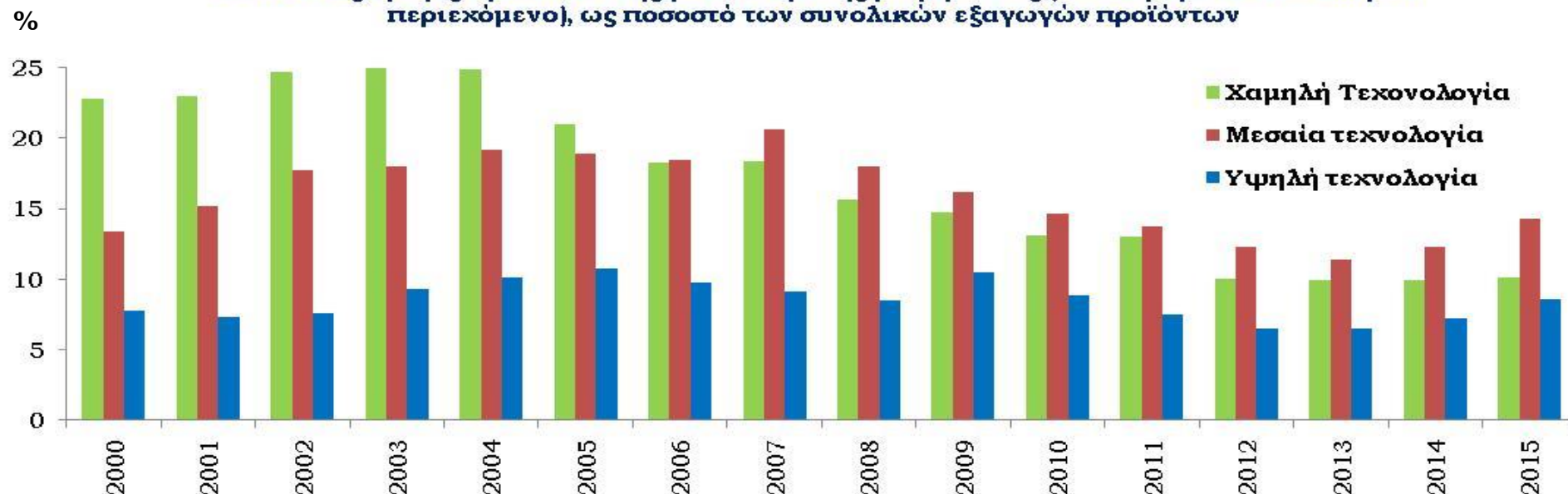
❑ Η συμμετοχή της Ελλάδας στις Παγκόσμιες Αλυσίδες Αξίας (Global Value Chains) είναι από τις χαμηλότερες μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ

- ✓ Η Ελλάδα παραμένει «μικρή κλειστή οικονομία»

Τεχνολογικό περιεχόμενο ελληνικών εξαγωγών

Παραμένει σχετικά χαμηλό σε σύγκριση με τους κύριους εμπορικούς εταίρους...

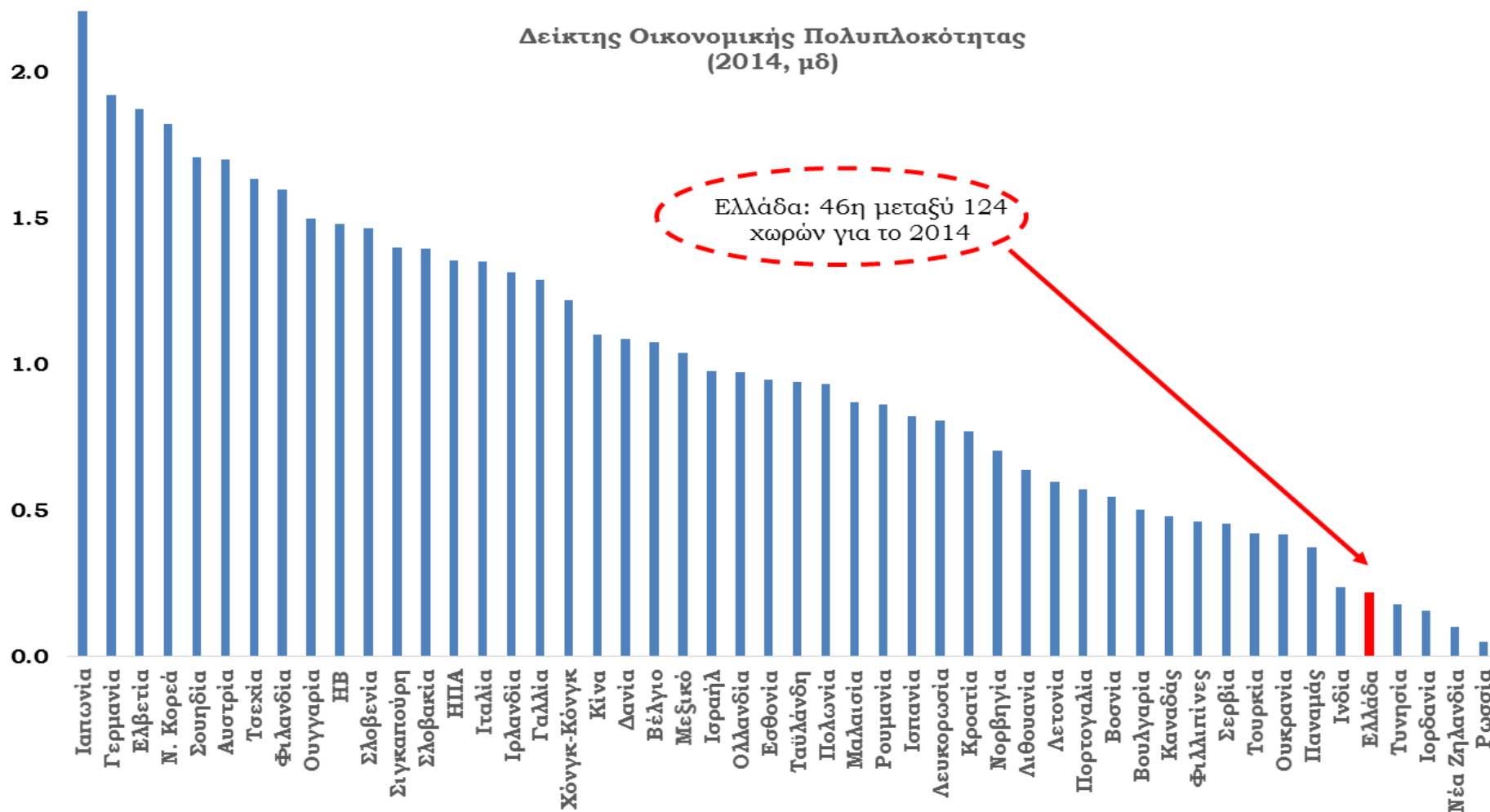
Ελλάδα: Εξαγωγές προϊόντων της μεταποιητικής βιομηχανίας (ανάλογα με το τεχνολογικό περιεχόμενο), ως ποσοστό των συνολικών εξαγωγών προϊόντων

Εξαγωγές εμπορευμάτων κλάδου τεχνολογιών πληροφοριών & επικοινωνιών (% συνολικών εξαγωγών εμπορευμάτων της αντίστοιχης χώρας/οικονομικής ζώνης)

.... όπως επιβεβαιώνεται και από την πολύ χαμηλή επίδοση της χώρας στον
Δείκτη Οικονομικής Πολυπλοκότητας (*)

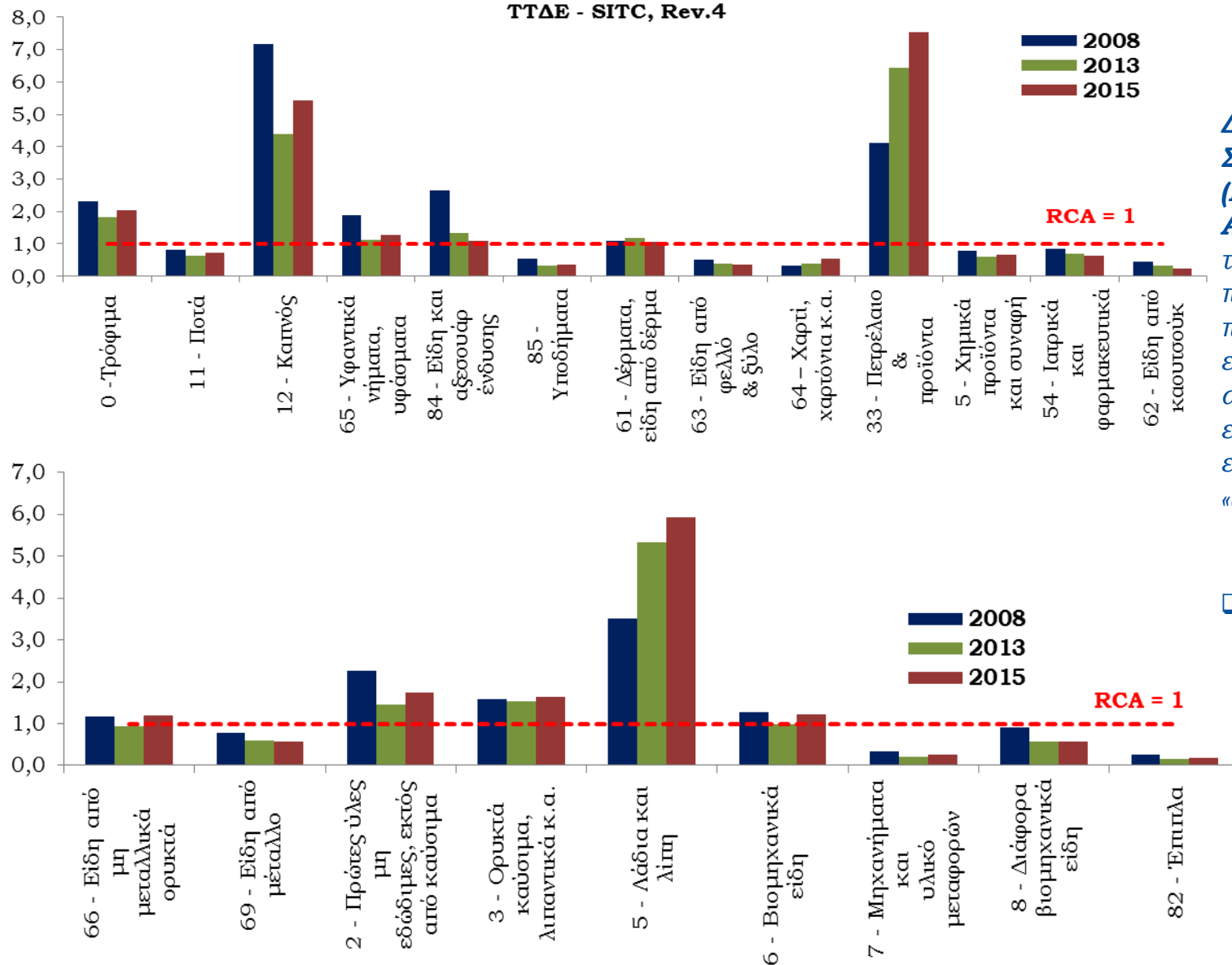

(*) Ο Δείκτης Οικονομικής Πολυπλοκότητας (Economic Complexity Index) μετράει το βαθμό διαφοροποίησης των εξαγωγών μιας χώρας καθώς και την ενσωμάτωση τεχνολογίας σε αυτές

Διάρθρωση εγχώριας παραγωγής σε όρους Συγκριτικού Πλεονεκτήματος

Εξειδίκευση σε παραδοσιακούς κλάδους, σχετικά χαμηλότερης προστιθέμενης αξίας

Ελλάδα - Δείκτης Αποκαλυπτόμενου Συγκριτικού
Πλεονεκτήματος (RCA)
ΤΤΔΕ - SITC, Rev.4

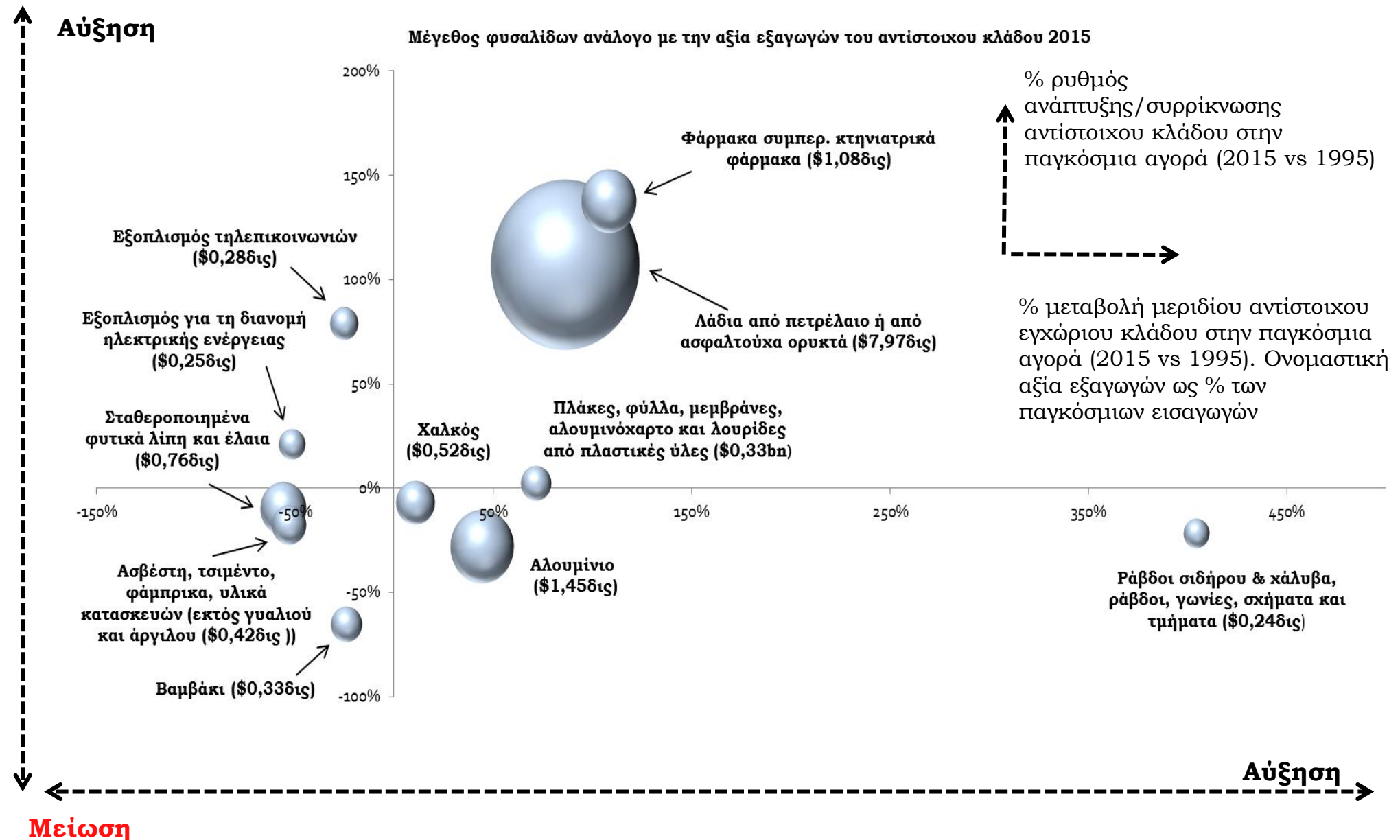

Δείκτης Αποκαλυπτόμενου Συγκριτικού Πλεονεκτήματος (Revealed Comparative Advantage) - Ισούται με το λόγο του μεριδίου των εξαγωγών ενός προϊόντος (ή κατηγορίας προϊόντων) ως % του συνόλου των εξαγωγών μιας χώρας προς τον αντίστοιχο λόγο ενός εμπορικού εταίρου ή ομάδας εμπορικών εταίρων. Συγκριτικό πλεονέκτημα «αποκαλύπτεται» εάν $RCA > 1$

□ Η Ελλάδα εξειδικεύεται (άρα εμφανίζει συγκριτικό πλεονέκτημα) σε πιο παραδοσιακούς κλάδους της μεταποίησης, οι οποίοι, ως επί το πλείστον, είναι χαμηλού τεχνολογικού περιεχομένου

Εξέλιξη μεριδίου κλάδων της ελληνικής βιομηχανίας

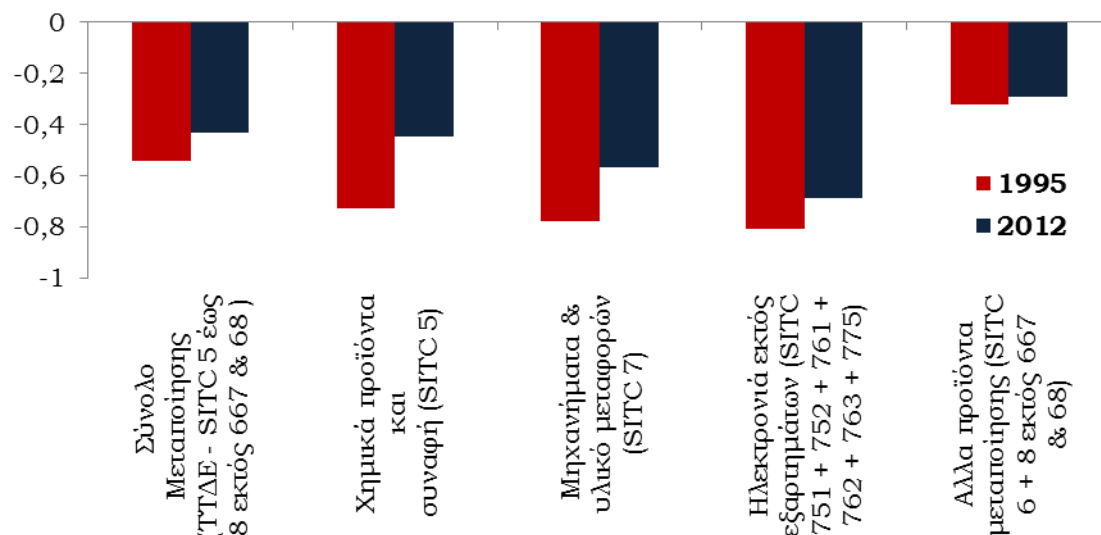
Σε αναπτυσσόμενες/συρρικνούμενες διεθνείς αγορές και δραστηριότητες

Βαθμός εξειδίκευσης στην παραγωγή & εμπορία προϊόντων μεταποίησης

Η Ελλάδα συνεχίζει να υπολείπεται των κύριων εμπορικών εταίρων

Ελλάδα

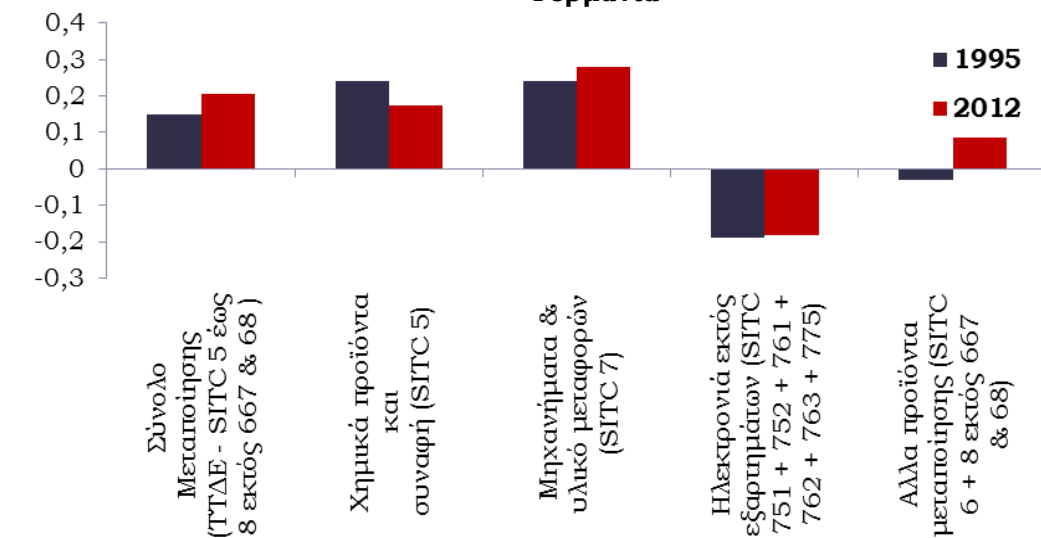

Δείκτης εξειδίκευσης εμπορευματικών συναλλαγών (Merchandise trade specialization index)

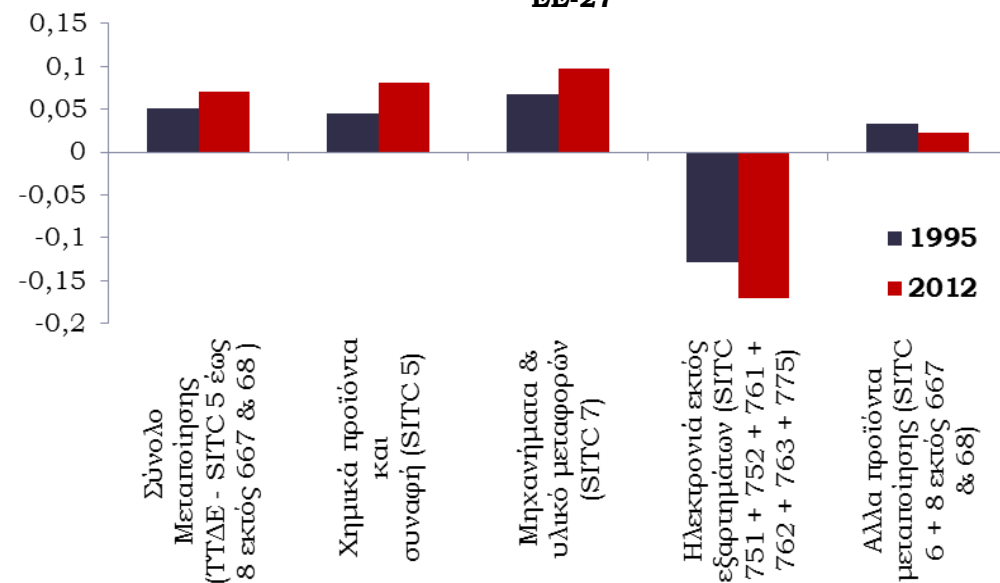
Συγκρίνει την καθαρή ροή ενός εμπορεύσιμου προϊόντος ή μιας ομάδας εμπορευμάτων προϊόντων (εξαγωγές μείον εισαγωγές) με τη συνολική ροή του αντιστοιχου προϊόντος ή της ομάδας εμπορευμάτων προϊόντων (εξαγωγές συν εισαγωγές)

Λαμβάνει τιμές μεταξύ -1 και 1. Η θετική τιμή του δείκτη υποδεικνύει ότι η οικονομία πραγματοποιεί καθαρές εξαγωγές στο αντίστοιχο προϊόν ή την ομάδα εμπορεύσιμων προϊόντων

Γερμανία

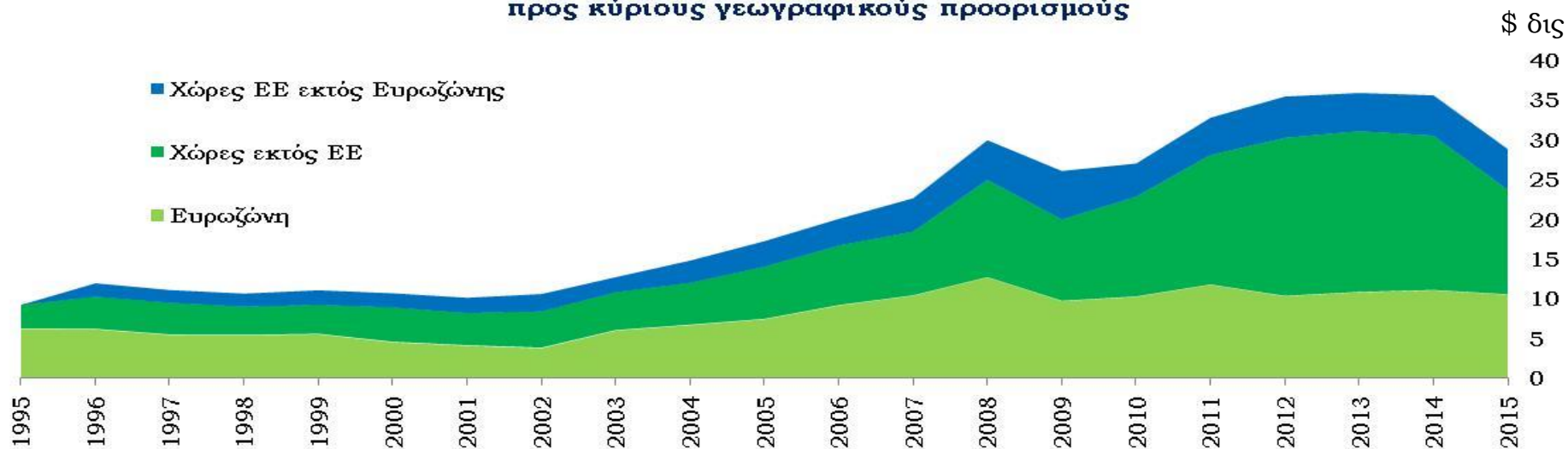
ΕΕ-27

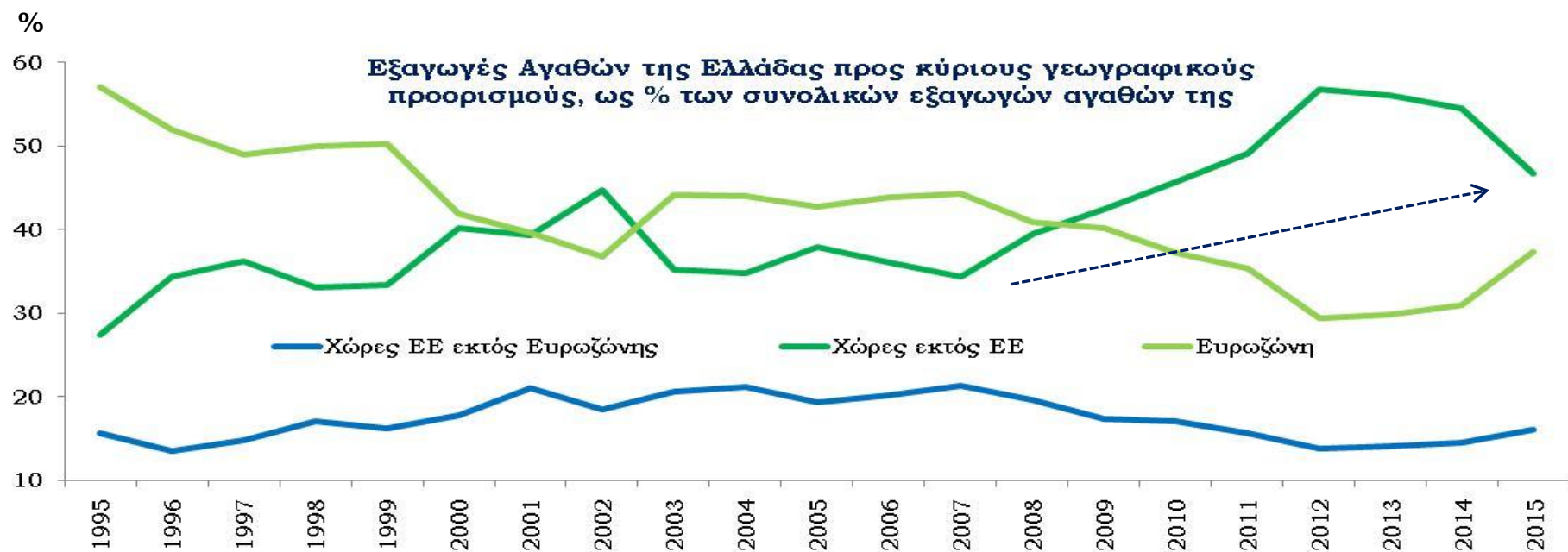
Διαφοροποίηση των εξαγωγών σε όρους δομής και γεωγραφικού προορισμού

Αυξητικές τάσεις τα τελευταία έτη

**Εξαγωγές Αγαθών της Ελλάδας
προς κύριους γεωγραφικούς προορισμούς**

**Εξαγωγές Αγαθών της Ελλάδας προς κύριους γεωγραφικούς
προορισμούς, ως % των συνολικών εξαγωγών αγαθών της**

Δείκτης συγκέντρωσης εξαγωγών εμπορευμάτων της Ελλάδας

Σχετικά υψηλός βαθμός συγκέντρωσης

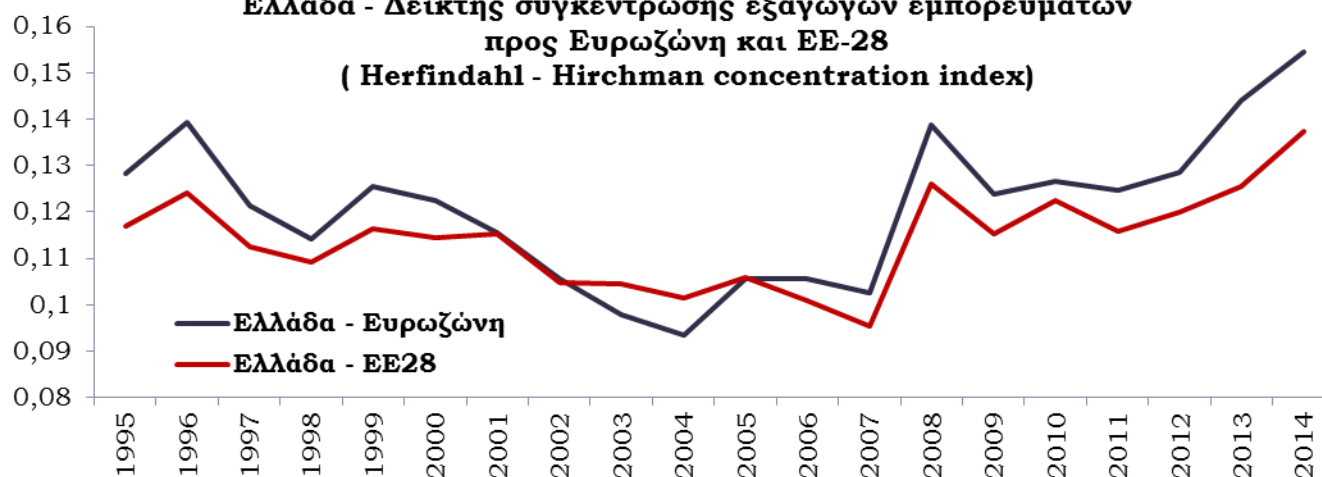
Ελλάδα - Δείκτης συγκέντρωσης εξαγωγών εμπορευμάτων
(Herfindahl - Hirschman concentration index)

Ο δείκτης συγκέντρωσης Herfindahl – Hirschman: Αποτελεί μέτρο του βαθμού συγκέντρωσης της αγοράς. Δείχνει εάν οι εξαγωγές μιας χώρας ή ομάδας χωρών επικεντρώνονται σε ορισμένα προϊόντα ή εναλλακτικά διανέμονται με πιο ομοιογενή τρόπο ανάμεσα σε μια σειρά από προϊόντα. Λαμβάνει τιμές από 0 (μηδενική συγκέντρωση) έως 1 (μέγιστη συγκέντρωση)

- Τα χρόνια της κρίσης, οι ελληνικές εξαγωγές παρουσίασαν τάση συγκέντρωσης σε μικρότερο αριθμό προϊόντων
- Η εξέλιξη αυτή πλήττει τη διαφοροποίηση των εξαγωγών αλλά, δυνητικά, αυξάνει τη δύναμη αγοράς (market power) των ελληνικών εξαγωγικών επιχειρήσεων
- Η δύναμη αγοράς θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω μέσω συγχωνεύσεων & εξαγορών σε σημαντικούς κλάδους της εγχώριας μεταποιητικής βιομηχανίας

Ελλάδα - Δείκτης συγκέντρωσης εξαγωγών εμπορευμάτων
προς Ευρωζώνη και ΕΕ-28
(Herfindahl - Hirschman concentration index)

Κρήτη

Συνεισφορά στο εθνικό προϊόν και την εξαγωγική δραστηριότητα

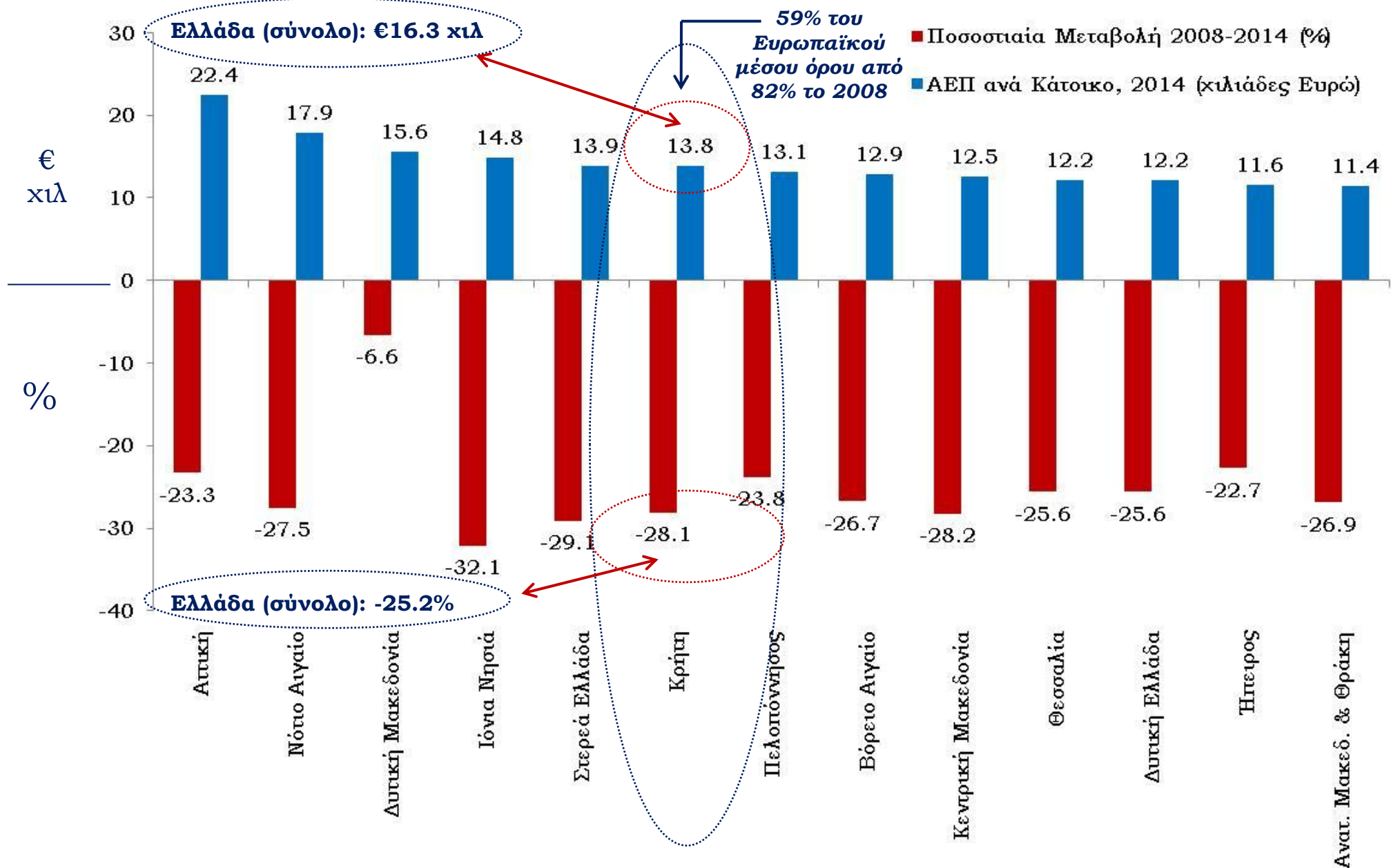
Η συνεισφορά της περιφέρειας της Κρήτης στο ΑΕΠ της Ελλάδας

Μέσος όρος περιόδου 2000-2014: 4.9 ποσοστιαίες μονάδες

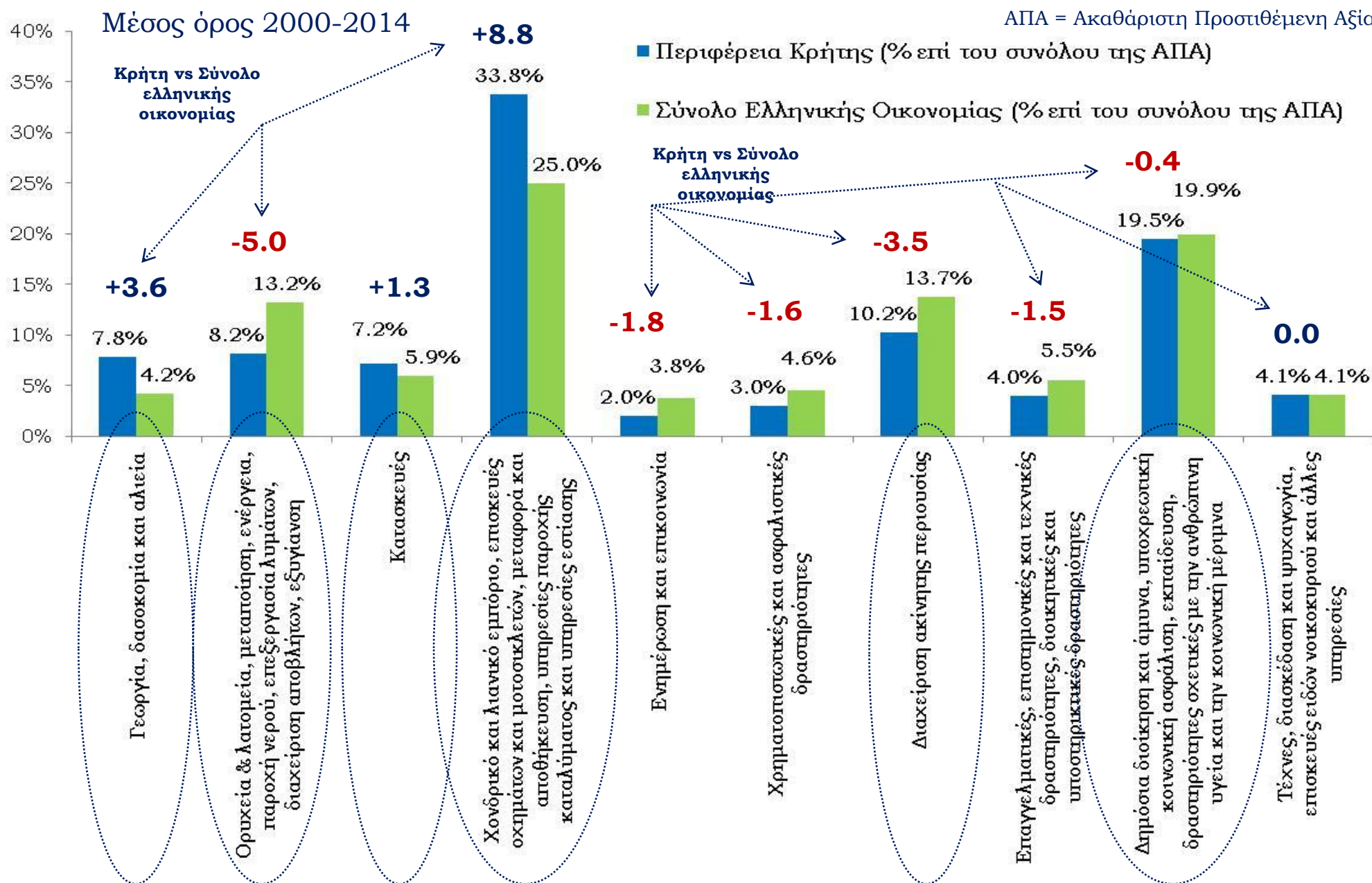
Διαβάθμιση σε όρους κατά κεφαλήν ΑΕΠ

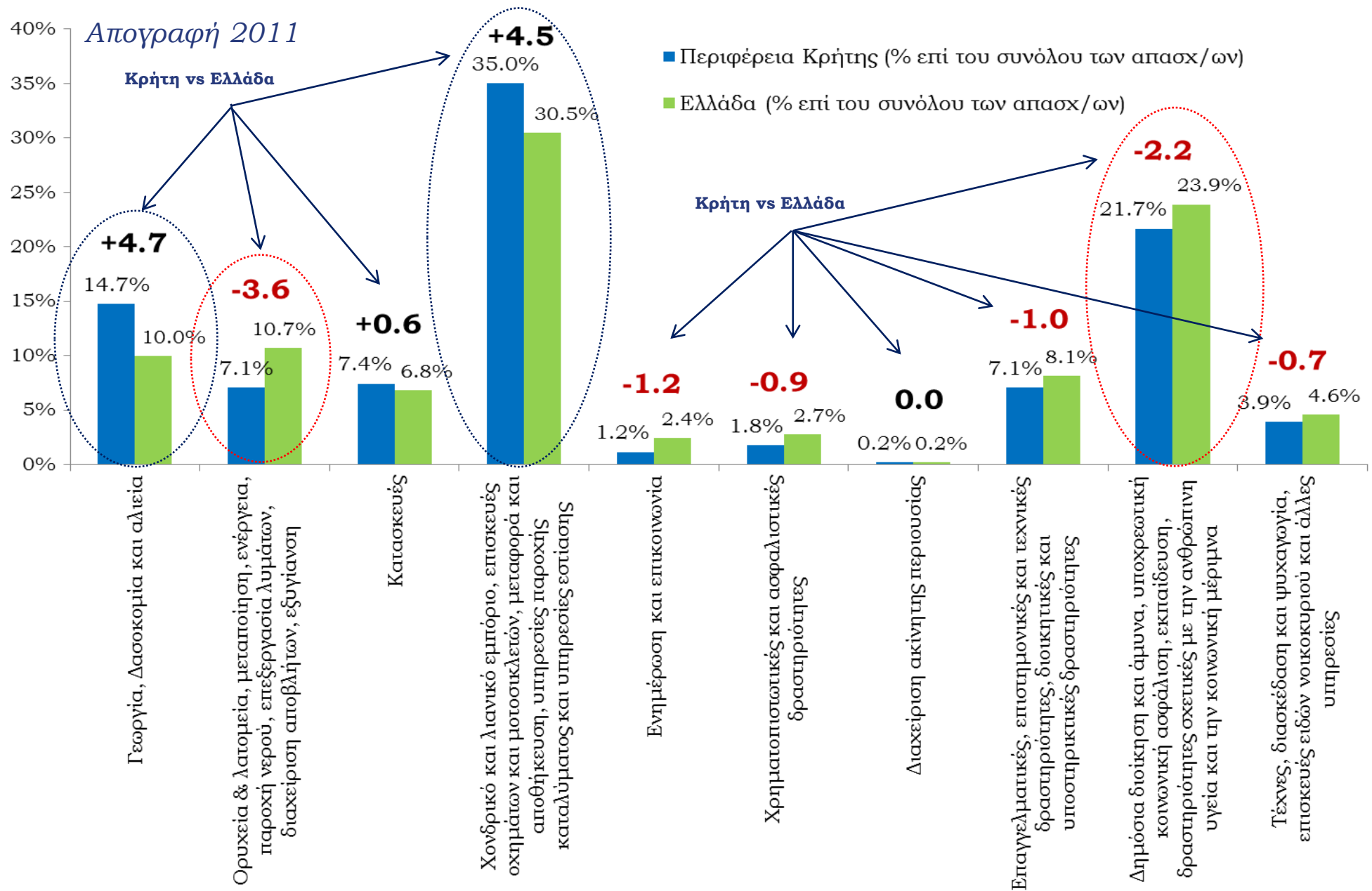
Κρήτη: 6η θέση επί συνόλου 13 περιφερειών της ελληνικής επικράτειας

Τομείς/δραστηριότητες βαρύνουσας σημασίας για την οικονομία της Κρήτης

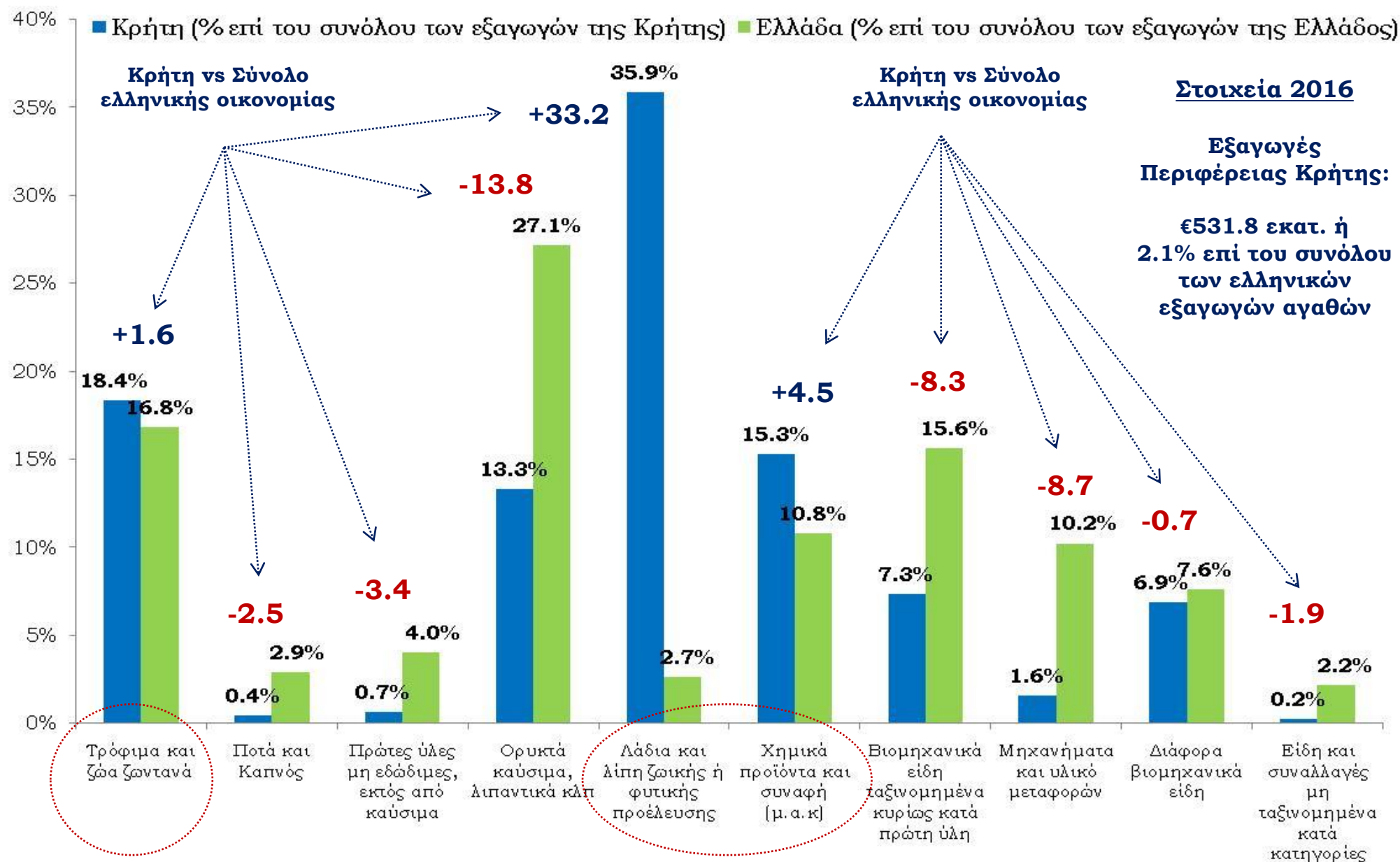
Εμπόριο, υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης, μεταποίηση και γεωργία

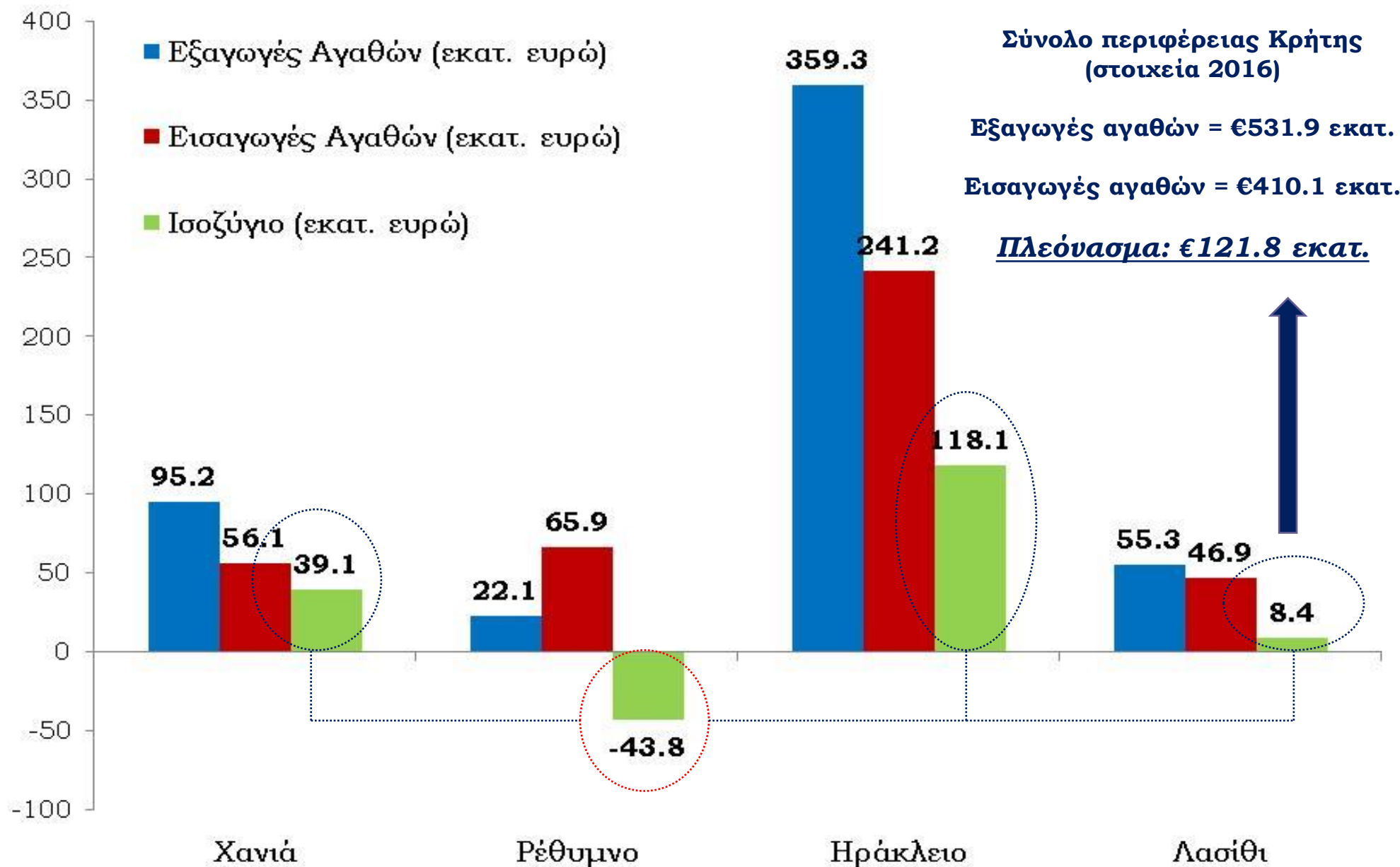
Τομείς βαρύνουσας σημασίας για τις εξαγωγές αγαθών της Κρήτης

Λάδια, τρόφιμα, χημικά, βιομηχανικά είδη, ορυκτά καύσιμα

Συνολικό ισοζύγιο αγαθών περιφέρειας Κρήτης

Πλεόνασμα €121.8 εκατ. το 2016

Εξαγωγική δραστηριότητα στην περιφέρεια της Κρήτης

Ταξινόμηση ανά νομό (στοιχεία 2016)

Περιφέρεια Κρήτης	Χανιά	Ρέθυμνο	Ηράκλειο	Λασιόθι
Σύνολο Εξαγωγών (2016) = €531.8 εκατ.	<u>€95.2 εκατ.</u>	<u>€22.1 εκατ.</u>	<u>€359.3 εκατ.</u>	<u>€55.3 εκατ.</u>
Τυποποιημένη Ταξινόμηση του Διεθνούς Εμπορίου (SITC)	Μερίδια (%) επί του συνόλου των εξαγωγών που πραγματοποιεί ο κάθε νομός (στοιχεία 2016)			
0. Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	<u>21.6</u>	<u>18.6</u>	<u>16.2</u>	<u>27.1</u>
1. Ποτά και καπνός	0.2	-	0.5	0.2
2. Πρώτες ύλες μη εδώδιμες, εκτός από καύσιμα	0.0	0.8	0.2	4.8
3. Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά κλπ	<u>21.8</u>	-	<u>14.0</u>	-
4. Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	<u>50.4</u>	<u>75.2</u>	<u>25.8</u>	<u>60.3</u>
5. Χημικά προϊόντα και συναφή (μ.α.κ)*	0.5	2.5	<u>22.3</u>	0.1
6. Βιομηχανικά είδη ταξινομημένα κυρίως κατά πρώτη ύλη	0.6	0.1	<u>10.6</u>	0.4
7. Μηχανήματα και υλικό μεταφορών	3.9	0.1	1.3	0.0
8. Διάφορα βιομηχανικά είδη	0.9	2.6	8.7	7.3
9. Είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες	0.0	-	0.3	-
<u>Αθροίσματα των επί μέρους μεριδίων</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>

Εισαγωγική δραστηριότητα στην περιφέρεια της Κρήτης

Ταξινόμηση ανά νομό (στοιχεία 2016)

Περιφέρεια Κρήτης	Χανιά	Ρέθυμνο	Ηράκλειο	Λασιίθι
Σύνολο Εισαγωγών (2016) = €410.1 εκατ.	<u>€56.1 εκατ.</u>	<u>€65.9 εκατ.</u>	<u>€241.2 εκατ.</u>	<u>€46.9 εκατ.</u>
Τυποποιημένη Ταξινόμηση του Διεθνούς Εμπορίου (SITC)	Μερίδια (%) επί του συνόλου των εισαγωγών που πραγματοποιεί ο κάθε νομός (στοιχεία 2016)			
0. Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	<u>49.3</u>	<u>69.4</u>	<u>21.1</u>	5.5
1. Ποτά και καπνός	0.3	-	1.1	0.5
2. Πρώτες ύλες μη εδώδιμες, εκτός από καύσιμα	0.7	1.2	2.7	2.3
3. Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά κλπ	<u>12.9</u>	0.2	0.4	<u>57.2</u>
4. Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	0.7	0.4	0.3	0.6
5. Χημικά προϊόντα και συναφή (μ.α.κ)*	1.5	4.6	<u>49.3</u>	2.1
6. Βιομηχανικά είδη ταξινομημένα κυρίως κατά πρώτη ύλη	9.0	7.5	8.5	<u>24.4</u>
7. Μηχανήματα και υλικό μεταφορών	<u>11.5</u>	3.0	8.7	3.0
8. Διάφορα βιομηχανικά είδη	<u>14.1</u>	<u>13.6</u>	7.9	4.4
9. Είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες	0.0	-	0.0	-
<u>Αθροίσματα των επί μέρους μεριδίων</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>

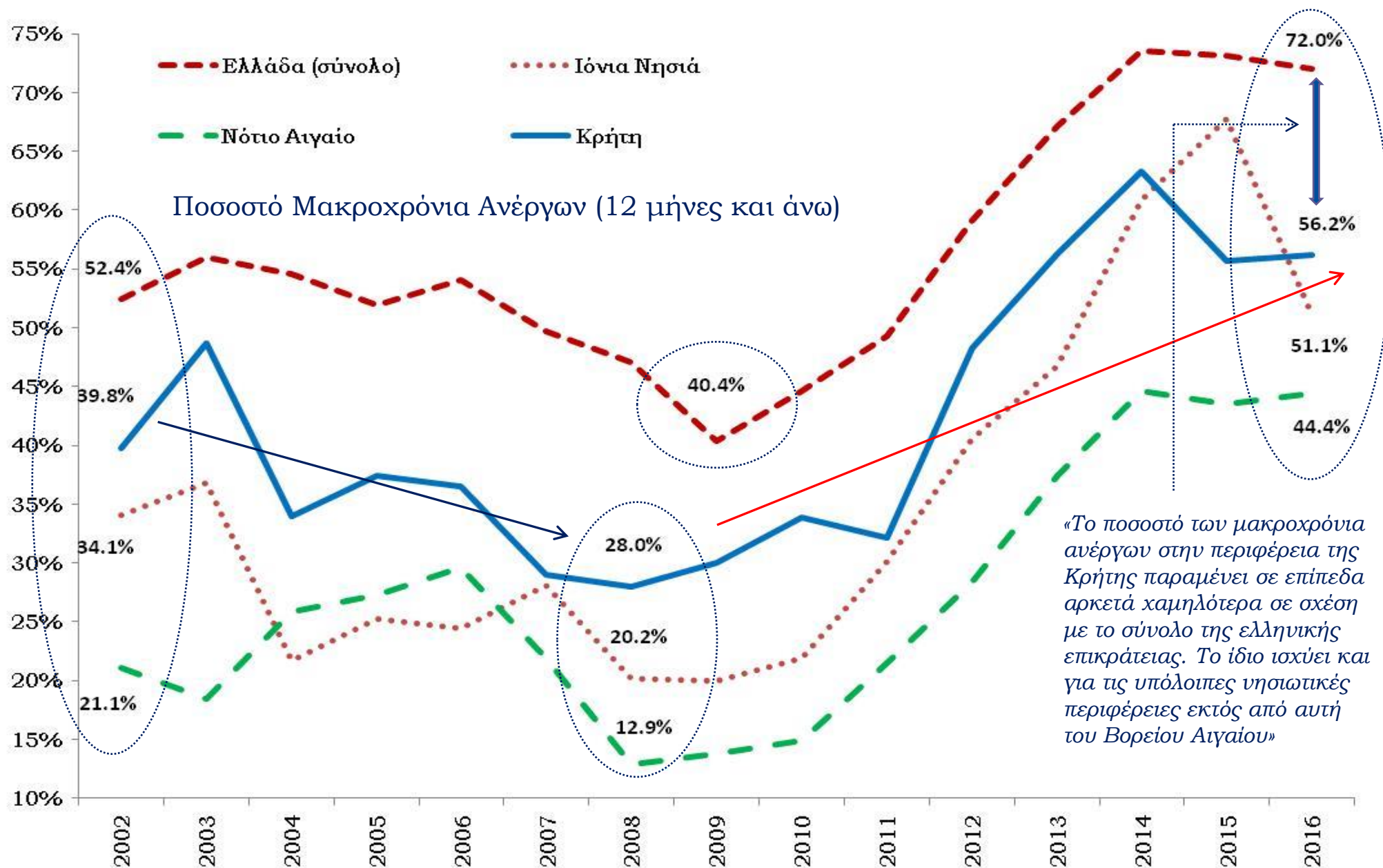
Εξέλιξη ποσοστού ανεργίας (περίοδος 2008-2016)

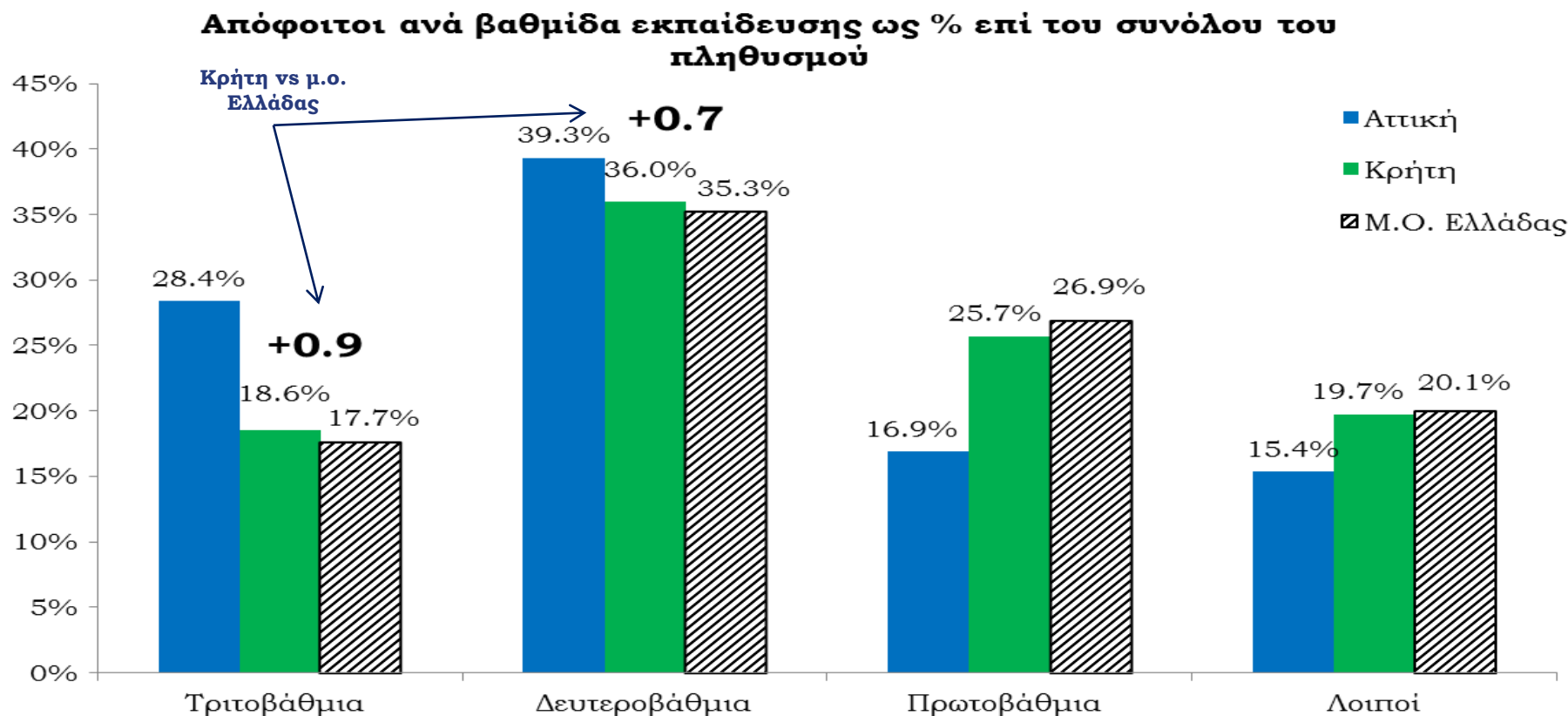
Κρήτη: αύξηση 16.2 ποσοστιαίες μονάδες

Ποσοστό Ανεργίας στις περιφέρειες της Ελλάδος	2016 (%)	2008 (%)	Μεταβολή* 2008 – 2016
1. Δυτική Μακεδονία	31.3	12.5	+18.8
2. Δυτική Ελλάδα	29.8	9.9	+19.9
3. Θεσσαλία	25.5	8.3	+17.2
4. Στερεά Ελλάδα	25.0	8.5	+16.5
5. Κεντρική Μακεδονία	24.5	8.4	+16.1
6. Ήπειρος	24.3	9.9	+14.4
<u>Ελλάδα (σύνολο)</u>	<u>23.5</u>	<u>7.8</u>	<u>+15.7</u>
7. Αττική	23.0	6.7	+16.3
8. Ανατ. Μακεδ. & Θράκη	22.8	8.8	+14.0
<u>9. Κρήτη</u>	<u>22.6</u>	<u>6.4</u>	<u>+16.2</u>
10. Πελοπόννησος	19.2	7.0	+12.2
11. Βόρειο Αιγαίο	18.3	4.7	+13.6
12. Νότιο Αιγαίο	17.4	8.3	+9.1
13. Ιόνια Νησιά	16.0	8.3	+7.7

Εξέλιξη ποσοστού μακροχρόνιας ανεργίας (περίοδος 2008-2016)

Κρήτη: σημαντική αύξηση αλλά μικρότερο ποσοστό σε σχέση με το σύνολο της Ελλάδας

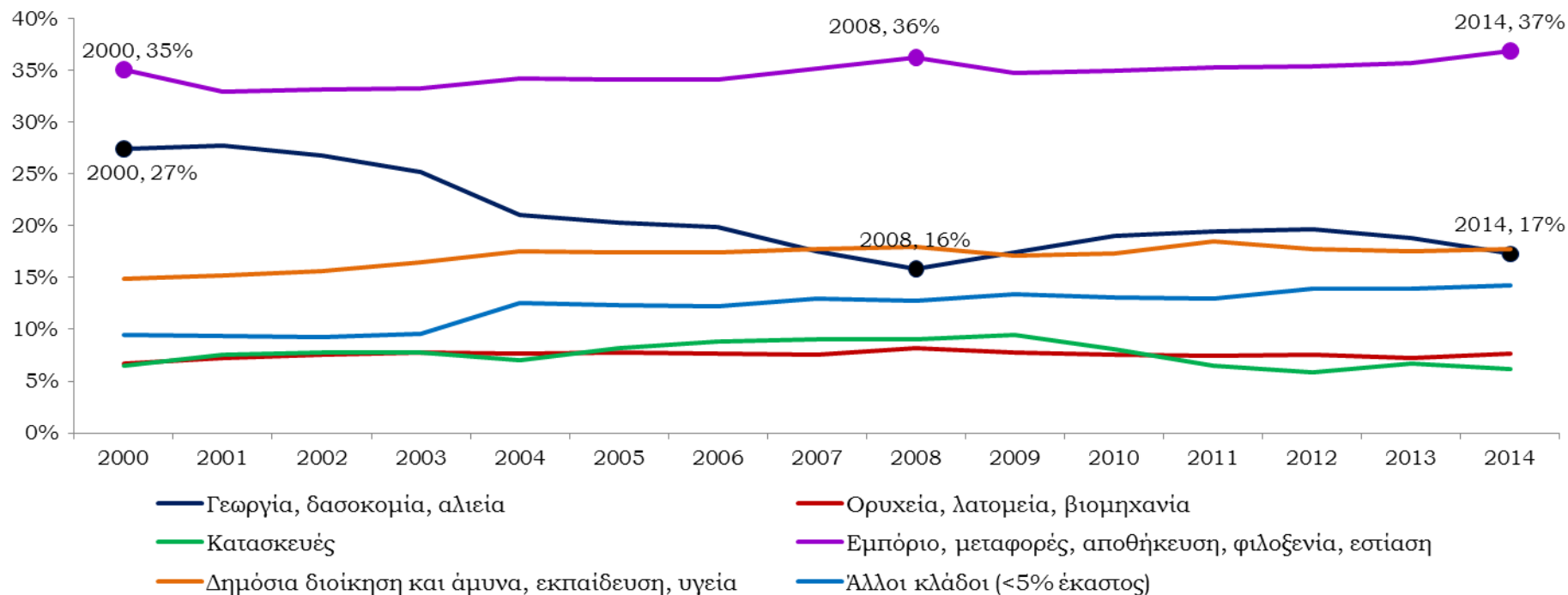

❑ Υψηλότερα η Κρήτη από το μ.ο. της Ελλάδας σε πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

- ✓ 3^η πανελλαδικά σε κατόχους διδακτορικού τίτλου
- ✓ 3^η σε κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου μετά την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη
- ✓ 3^η πανελλαδικά σε ποσοστό αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επί του συνόλου του πληθυσμού της

Εμπόριο και τουρισμός συγκεντρώνουν υψηλό ποσοστό των απασχολούμενων Υποχωρεί από το 2000 η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα

Εξέλιξη της απασχόλησης ανά κλάδο στην Κρήτη 2000-2017
(% συνόλου απασχολούμενων)

❑ Η μεγαλύτερη συγκέντρωση των εργαζομένων της Κρήτης παρατηρείται στο εμπόριο και σε υπηρεσίες που συνδέονται με τον τουρισμό

- ✓ Το ποσοστό αυτό έχει παραμείνει μεταξύ 33% και 37% από το 2000 έως σήμερα χωρίς σημαντικές διακυμάνσεις
- ✓ Ειδικά, την περίοδο της κρίσης (2008-2017) κυμαίνεται μεταξύ 35% και 37%

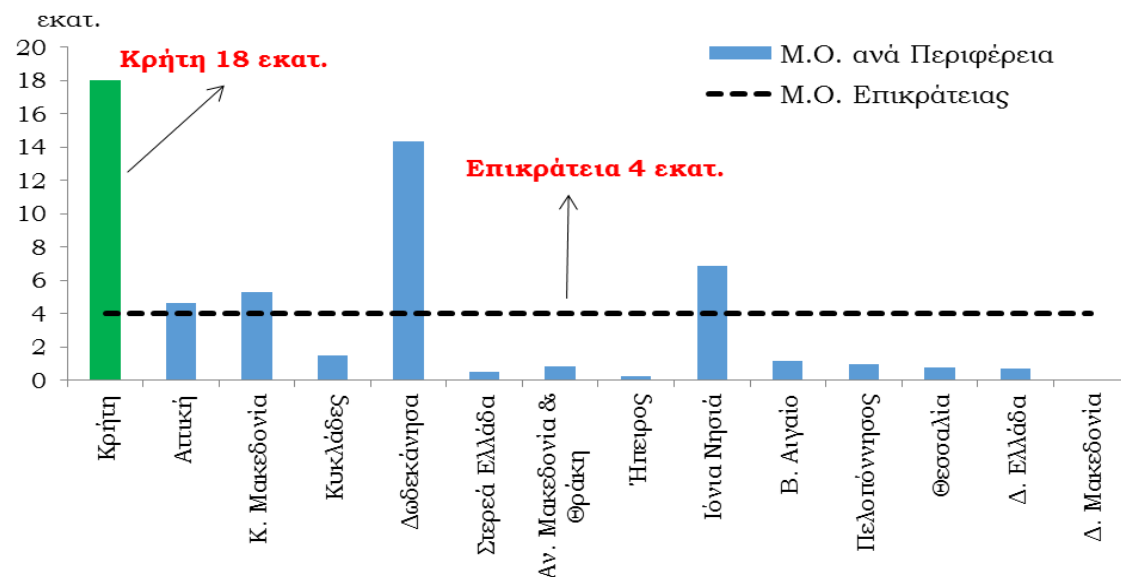
❑ Η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα συρρικνώθηκε σημαντικά από το 2000 έως σήμερα

- ✓ Την περίοδο 2000-2008 μειώθηκε από το 27% στο 16%
- ✓ Την περίοδο 2008-2017 παρέμεινε κατά μ.ο. στο 18%

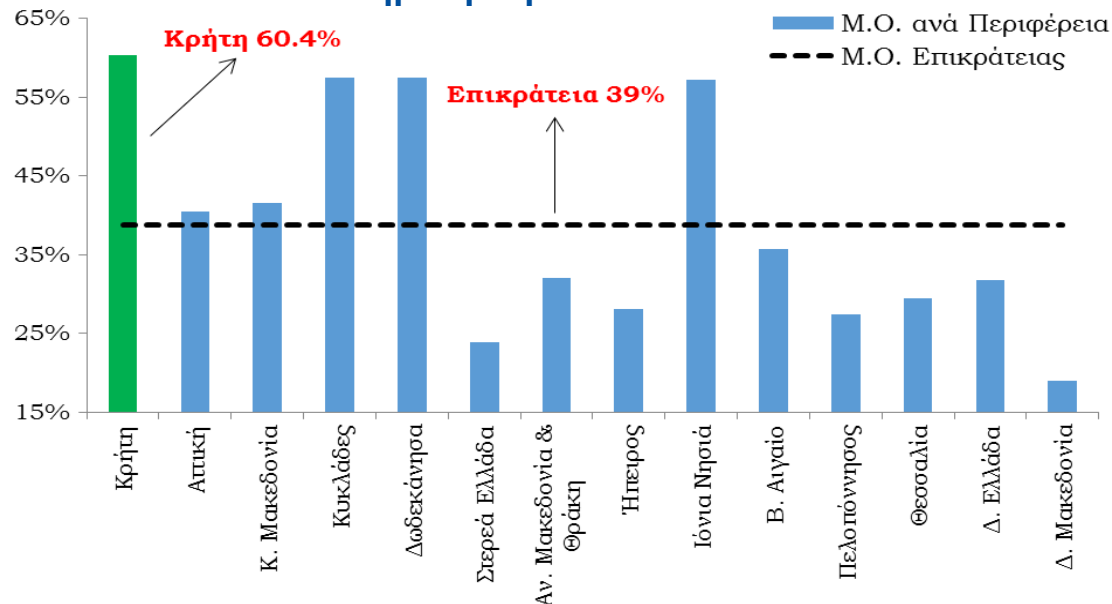
Τουριστική δραστηριότητα

Η Κρήτη αποτελεί τον πιο δημοφιλή ελληνικό ταξιδιωτικό προορισμό

Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών μ.ο. 2010-2015

Πληρότητα μ.ο. 2010-2015

- Η Κρήτη απολαμβάνει σταθερά το μεγαλύτερο αριθμό αλλοδαπών τουριστών και την υψηλότερη πληρότητα σε σχέση με κάθε άλλη περιφέρεια
- Η αναβάθμιση του αεροδρομίου των Χανίων στο πλαίσιο της πρόσφατης παραχώρησης των 14 περιφερειακών αεροδρομίων θα ενισχύσει περαιτέρω το διεθνή τουρισμό του νησιού
- Το 2017 αναμένεται να είναι πολύ καλή χρονιά για τον τουρισμό της Κρήτης με νέες, απευθείας πτήσεις από το εξωτερικό, 2-ψήφια αύξηση κρατήσεων και υψηλή πληρότητα (Υπουργός Τουρισμού, Μάρτιος 2017)

Εξαγωγική επίδοση της Ελλάδας

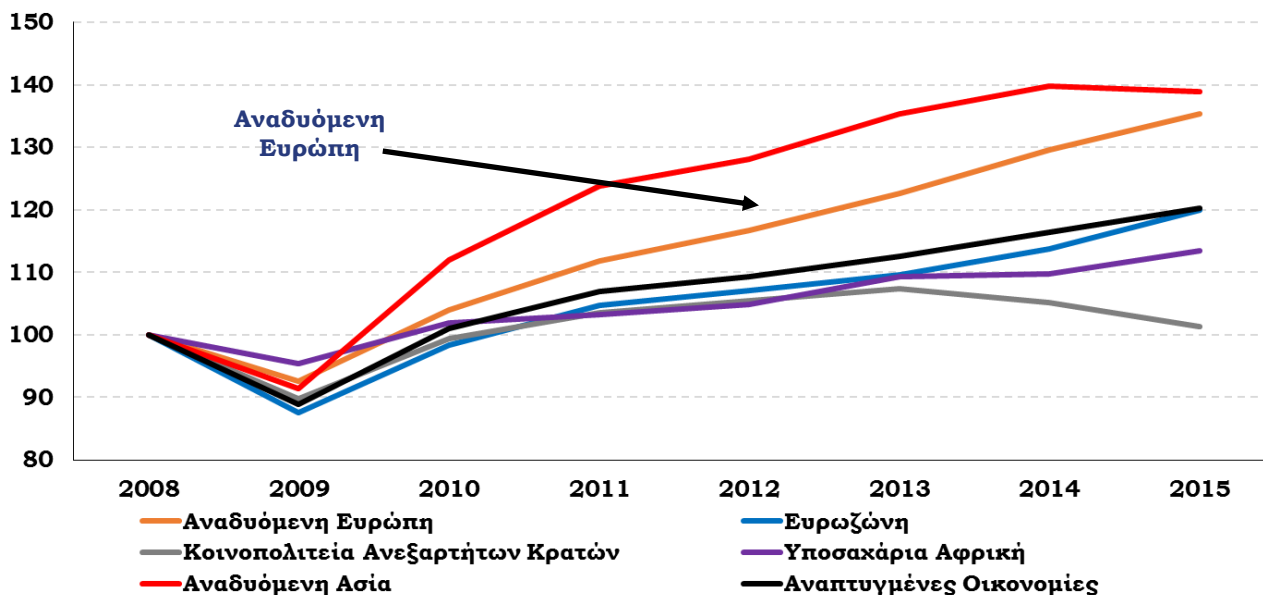
Σε σχέση με αυτή των οικονομιών της Κεντρικής, Ανατολικής
& Νοτιοανατολικής Ευρώπης – CESEE (*)

(*) CESEE: Αλβανία, Βοσνία & Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Εσθονία, Κροατία, Κόσοβο, Λετονία, Λιθουανία, Μολδαβία, Μαυροβούνιο, Ουγγαρία, Ουκρανία, Πολωνία, Ρουμανία, Ρωσία, Σερβία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τουρκία, Τσεχία, ΦΥΡΟΜ

Εξαγωγές Κεντρικής, Ανατολικής & ΝΑ Ευρώπης

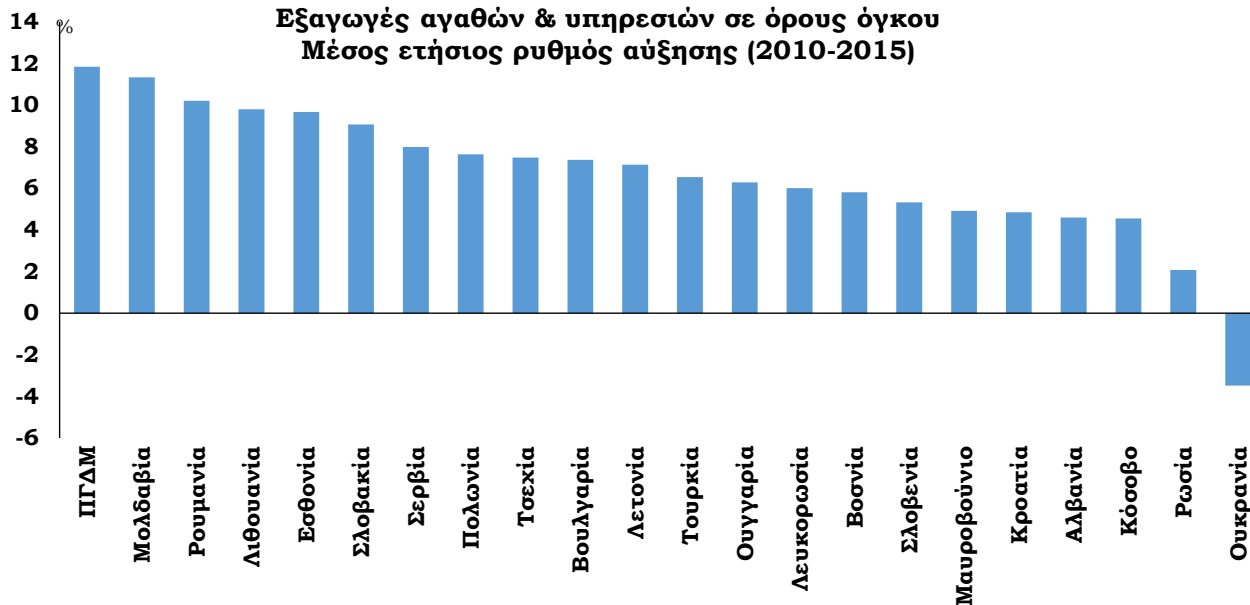
Σημαντική ανάκαμψη από το 2010 και εντεύθεν

Σωρευτική αύξηση εξαγωγών σε όρους όγκου (2008=100)

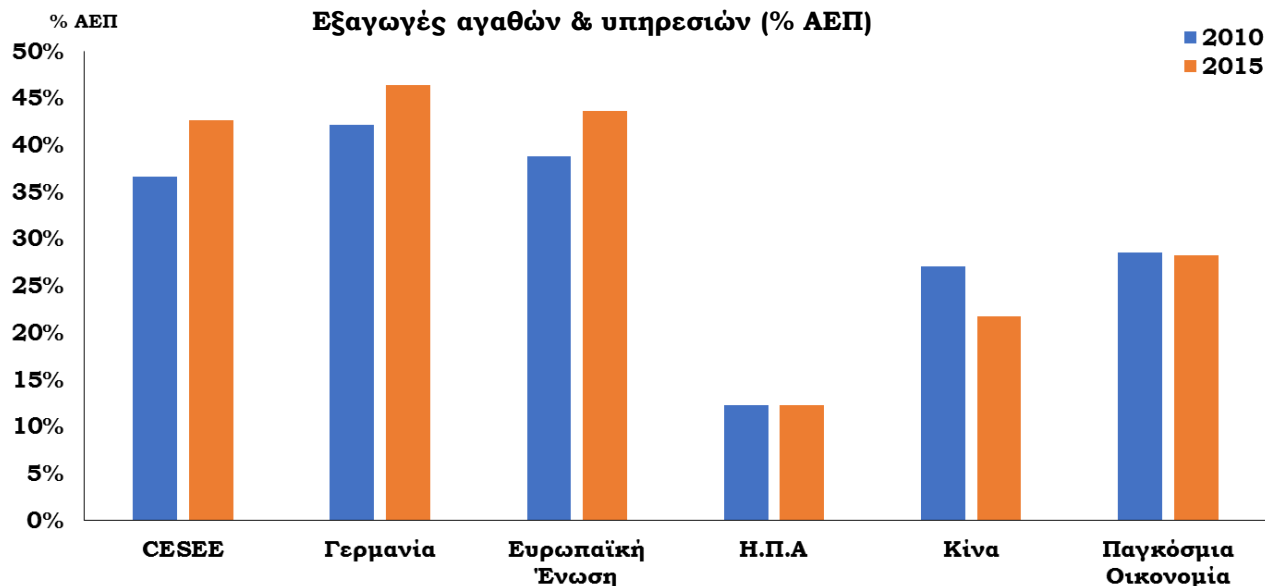
- Την περίοδο 2010-2015, η σωρευτική αύξηση των εξαγωγών αγαθών & υπηρεσιών της περιοχής της Αναδυόμενης Ευρώπης ήταν από τις μεγαλύτερες παγκοσμίως
- Ρωσία και Ουκρανία αποτέλεσαν τις βασικές εξαιρέσεις, εξαιτίας της πτώσης των τιμών των εμπορευμάτων και των πρόσφατων γεωπολιτικών εξελίξεων
- Την εν λόγω περίοδο, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των εξαγωγών αγαθών & υπηρεσιών των περισσότερων οικονομιών της ευρύτερης περιοχής ξεπέρασε αυτόν της Ευρωζώνης

Εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών σε όρους όγκου
Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης (2010-2015)

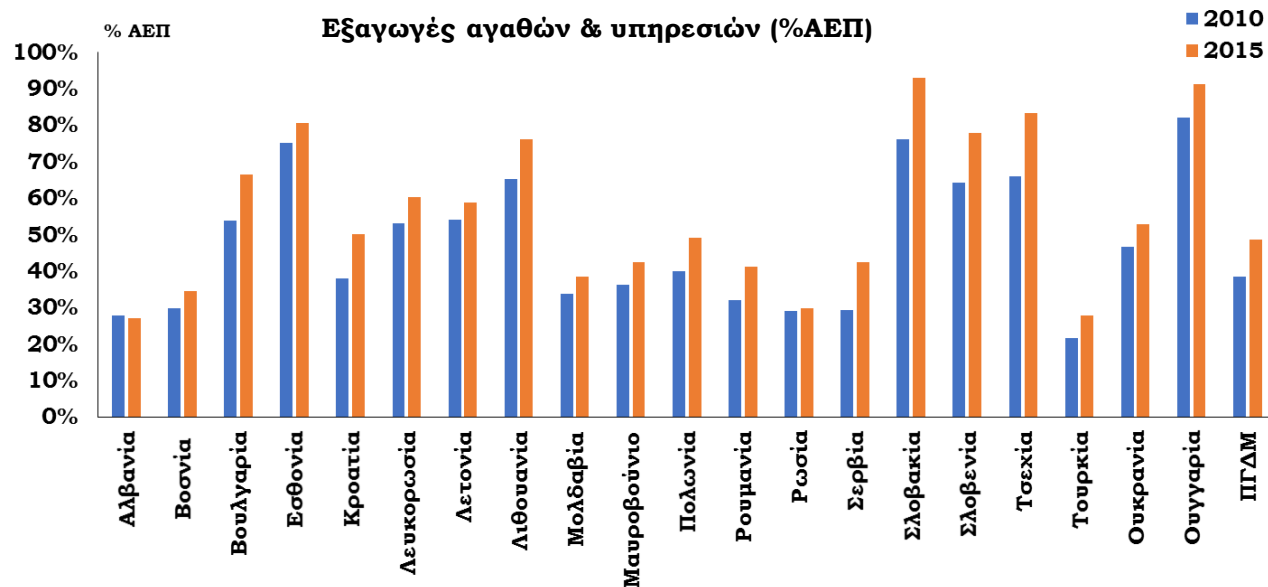
Εξαγωγές Κεντρικής, Ανατολικής & ΝΑ Ευρώπης

Αύξηση του μεριδίου εξαγωγών στο ΑΕΠ

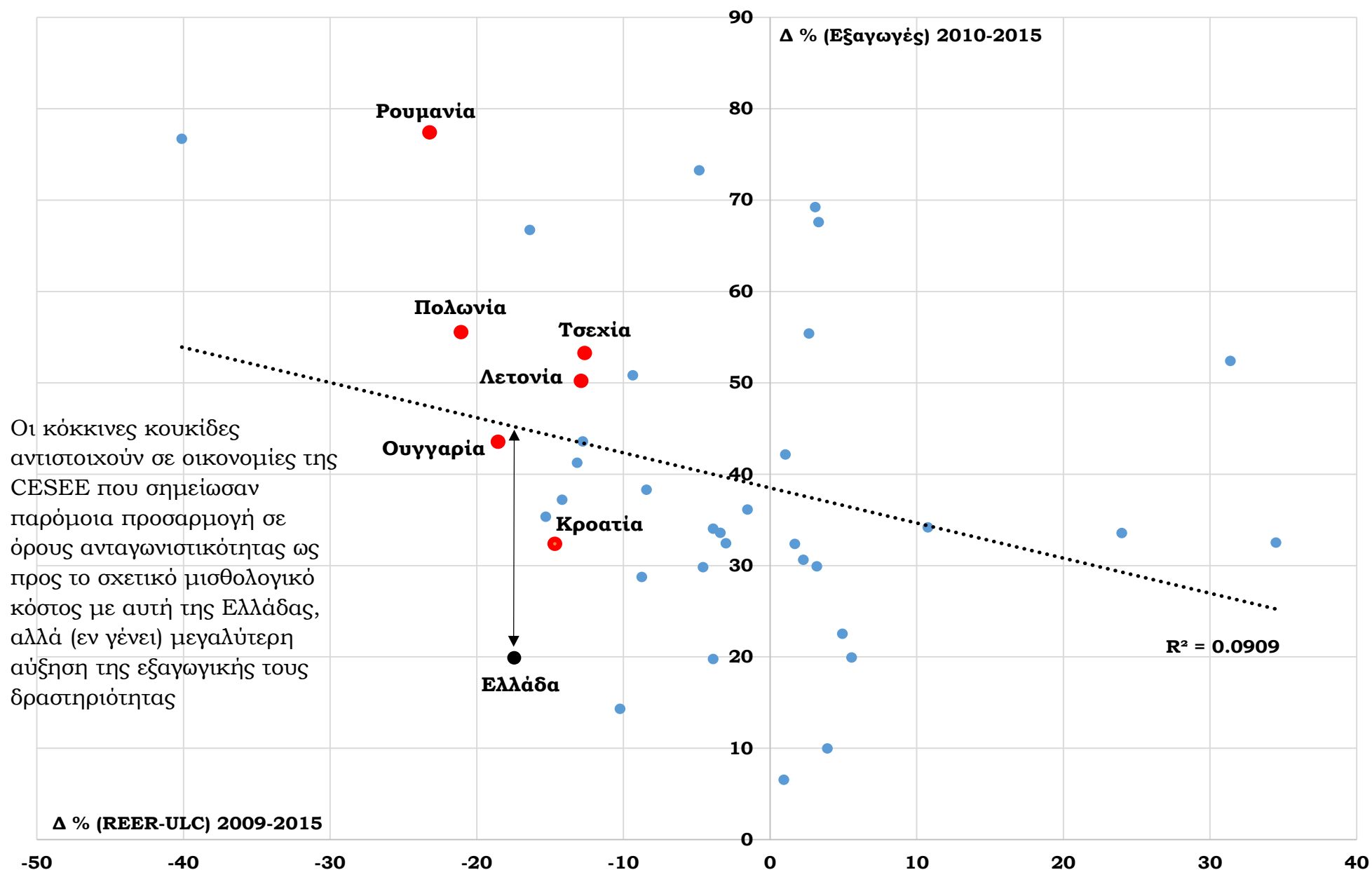
□ Το μερίδιο των εξαγωγών αγαθών & υπηρεσιών στο ΑΕΠ της Κεντρικής, Ανατολικής & ΝΑ Ευρώπης αυξήθηκε κατά έξι ποσοστιαίες μονάδες την περίοδο 2010-2015

□ Η αύξηση αυτή ήταν μεγαλύτερη από την αντίστοιχη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τις ΗΠΑ, την Κίνα και την παγκόσμια οικονομία την ίδια περίοδο

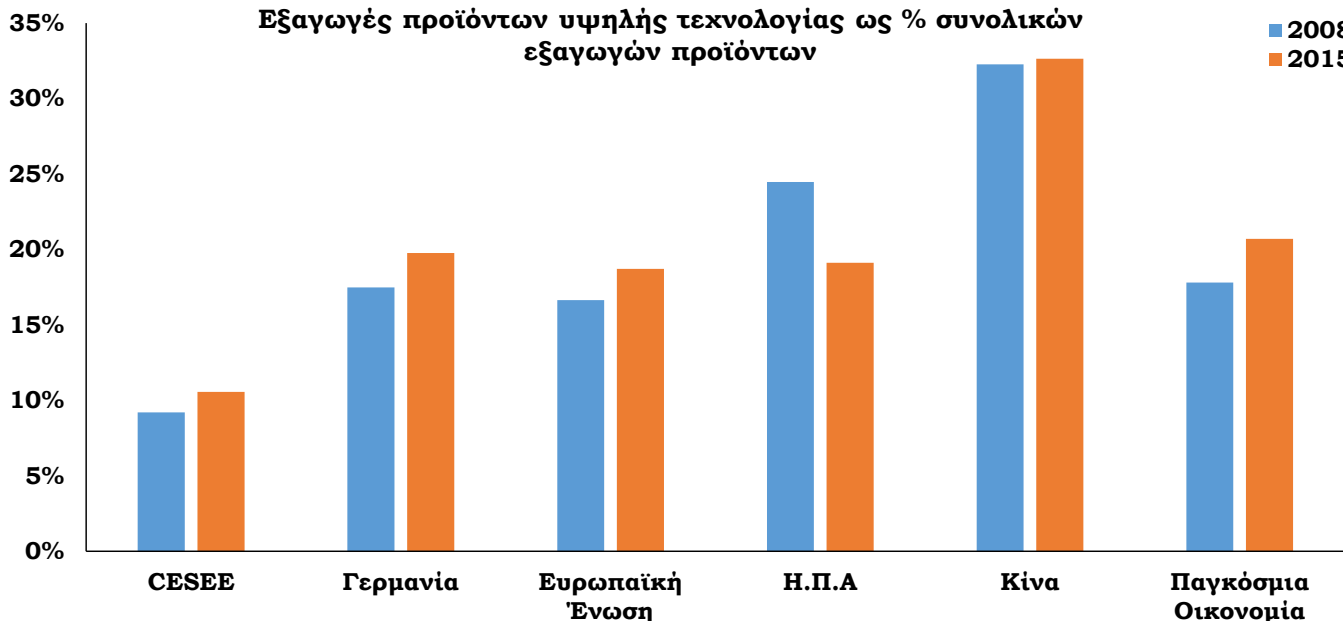
□ Η αύξηση του λόγου εξαγωγών προς ΑΕΠ ήταν ιδιαίτερα σημαντική στις αναδυόμενες οικονομίες της Κεντρικής Ευρώπης (Σλοβακία, Σλοβενία, Τσεχία), την Λιθουανία, την Βουλγαρία και την Κροατία

Πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία σε όρους μοναδιαίου κόστους εργασίας & εξαγωγικές επιδόσεις

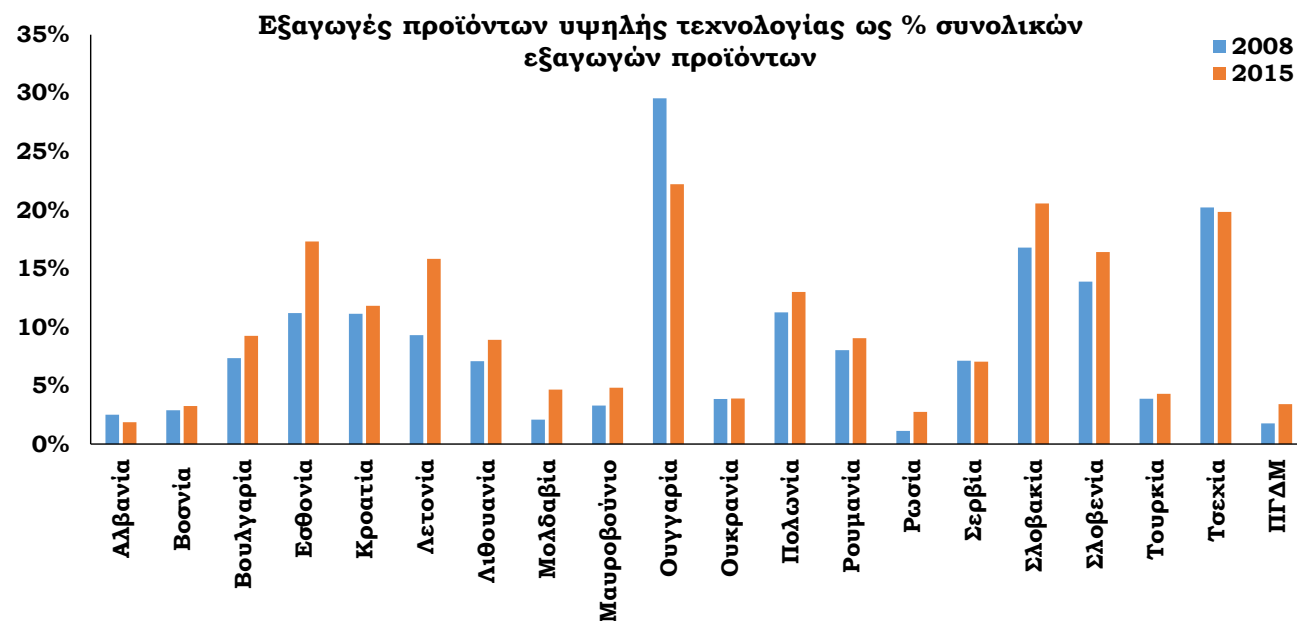
Τεχνολογικό περιεχόμενο εξαγωγών Κεντρικής, Ανατολικής & ΝΑ Ευρώπης

Μερίδιο εξαγωγών προϊόντων υψηλής τεχνολογίας στις συνολικές εξαγωγές αγαθών

□ Το μερίδιο των εξαγωγών αγαθών υψηλής τεχνολογίας στις συνολικές εξαγωγές προϊόντων της Κεντρικής, Ανατολικής & ΝΑ Ευρώπης παρουσίασε αύξηση των περιόδου 2008-2015

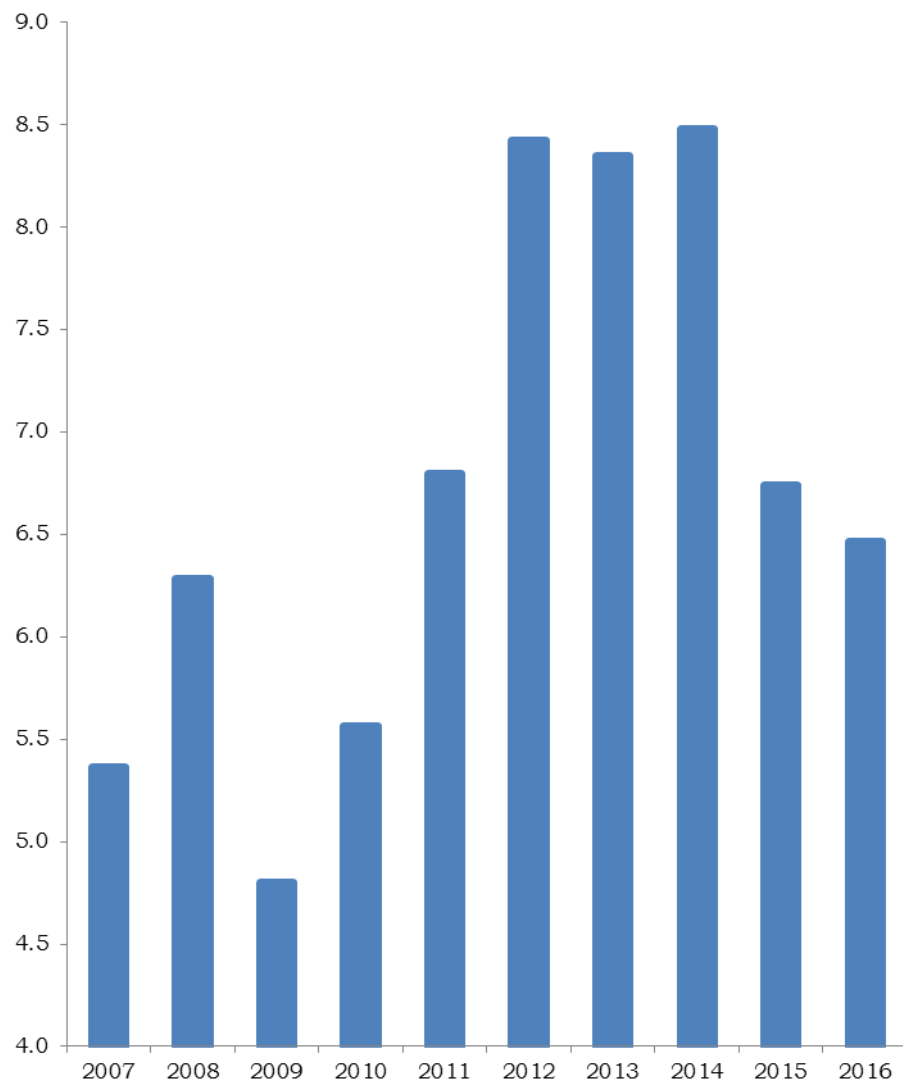
□ Η αύξηση αυτή ήταν ιδιαίτερα αισθητή στην περίπτωση των χωρών της Βαλτικής (Εσθονία, Λετονία και Λιθουανία) και την Σλοβακία

Εξαγωγές της Ελλάδας σε χώρες της Κεντρικής, Ανατολικής & ΝΑ Ευρώπης

Περίπου 23% επί του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών αγαθών

Εξαγωγές αγαθών στην Κεντρική, Ανατολική & Νοτιοανατολική Ευρώπη (CESEE)

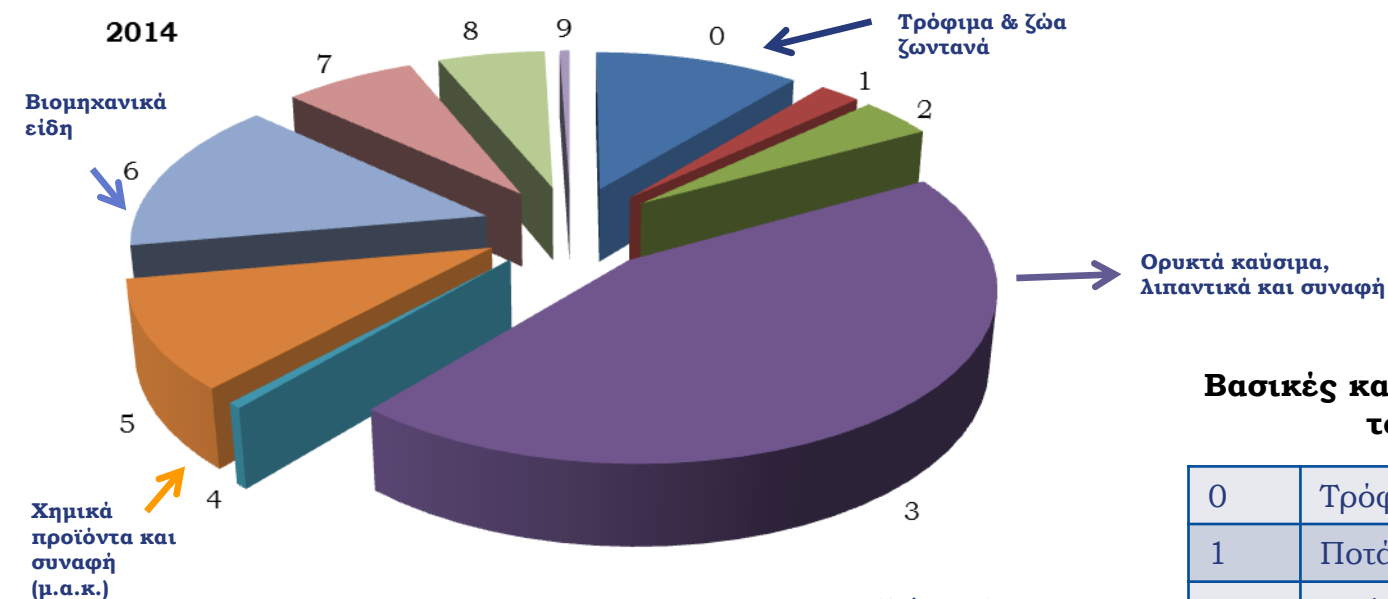

- ❑ Το 2016, περίπου 6,46 δισ ευρώ εξαγωγές ελληνικών αγαθών προορίζονταν για την περιοχή της Κεντρικής, Ανατολικής & ΝΑ Ευρώπης
- ❑ Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 23% των συνολικών εξαγωγών αγαθών της Ελλάδας ή στο 4% του ΑΕΠ
- ❑ Η πτώση των ελληνικών εξαγωγών αγαθών προς την περιοχή της Κεντρικής, Ανατολικής & ΝΑ Ευρώπης, από το 2014 και εντεύθεν οφείλεται κυρίως στη μείωση των τιμών εμπορευμάτων και ενέργειας

Εξαγωγές της Ελλάδας σε χώρες της Κεντρικής, Ανατολικής & ΝΑ Ευρώπης

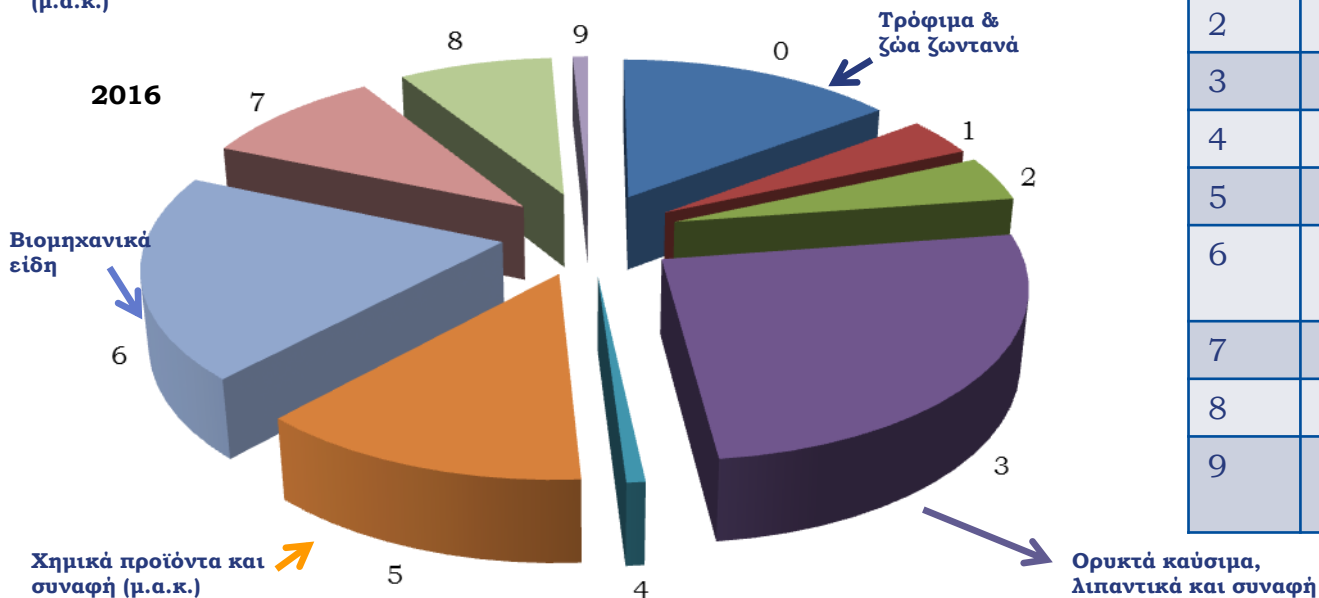
Το μεγαλύτερο ποσοστό αφορά ορυκτά, καύσιμα, χημικά και βιομηχανικά ήδη

Εξαγωγές αγαθών ανά κύριες κατηγορίες ως % του συνόλου εξαγωγών στην περιοχή

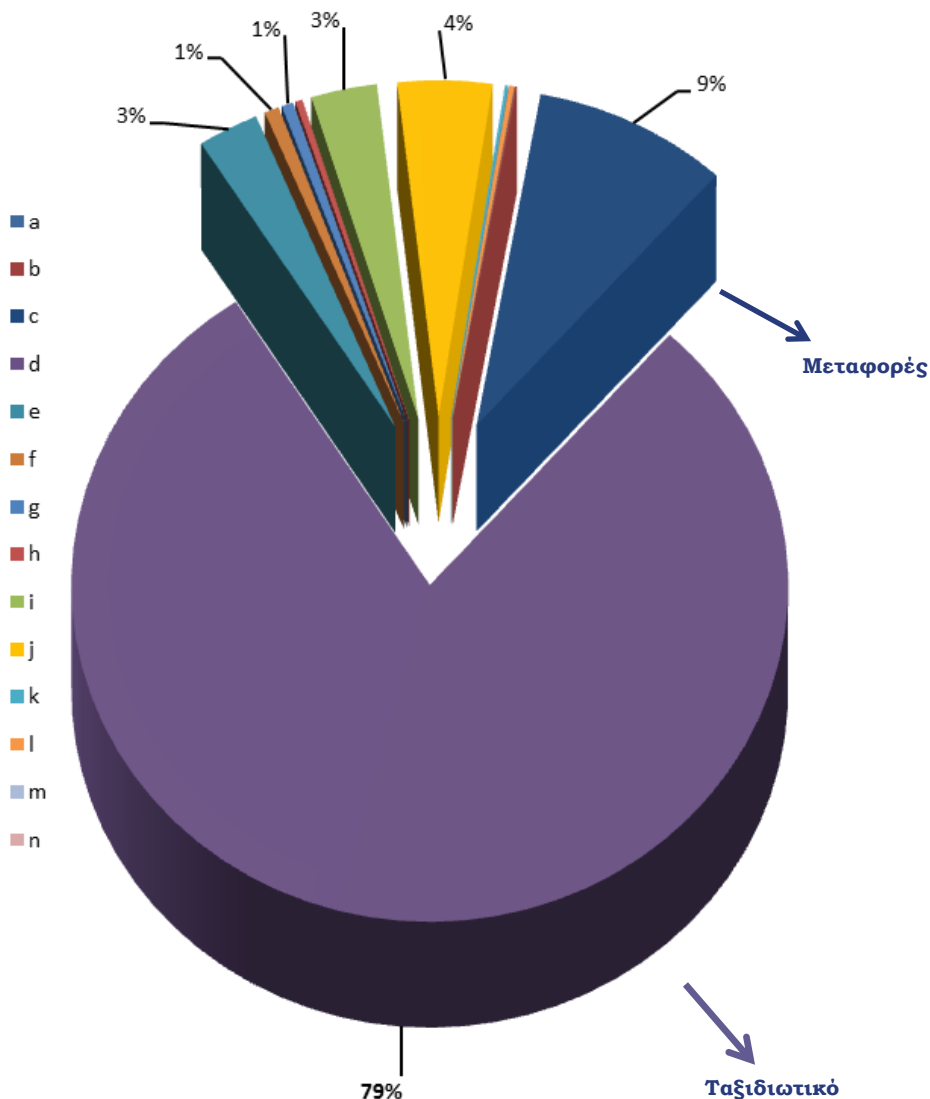

Βασικές κατηγορίες Τυποποιημένης Ταξινόμησης του Διεθνούς Εμπορίου (SITC)

0	Τρόφιμα & ζώα ζωντανά
1	Ποτά & καπνός
2	Πρώτες ύλες μη εδώδιμες, εκτός από καύσιμα
3	Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά και συναφή
4	Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης
5	Χημικά προϊόντα και συναφή (μ.α.κ.)
6	Βιομηχανικά είδη ταξινομημένα κυρίως κατά πρώτη ύλη
7	Μηχανήματα και υλικό μεταφορών
8	Διάφορα βιομηχανικά είδη
9	Είδη & συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες

Εξαγωγές υπηρεσιών ανά κύριες κατηγορίες
ως % του συνόλου εξαγωγών στην περιοχή* (2016)

- Το 2016 το σύνολο των εισπράξεων από εξαγωγές υπηρεσιών στις χώρες της περιοχής υπολογίζεται σε 3,6 δις ευρώ
- Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 13% των συνολικών εξαγωγών υπηρεσιών της Ελλάδας ή στο 2% του ΑΕΠ

Βασικές κατηγορίες εξαγώγιμων υπηρεσιών

a	Υπηρεσίες μεταποίησης αγαθών τα οποία ανήκουν σε άλλους
b	Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής που δεν περιλαμβάνονται αλλού
c	Μεταφορές
d	Ταξιδιωτικές
e	Κατασκευαστικές
f	Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές
g	Χρηματοοικονομικές
h	Χρεώσεις για τη χρήση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας
i	Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης
j	Λοιπές υπηρεσίες επιχειρηματικής δραστηριότητας
k	Υπηρεσίες αναψυχής, πολιτιστικές, προσωπικές, κλπ.
l	Υπηρεσίες δημοσίου
m	Εμπορικές υπηρεσίες
n	Μη αλλού κατατασσόμενα

* Από την Κεντρική, Ανατολική & ΝΑ Ευρώπη εξαιρούνται οι Λευκορωσία, Μολδαβία & Ουκρανία

Παράρτημα

Αποτελέσματα πρόσφατης οικονομετρικής μελέτη της Eurobank
για τους προσδιοριστικούς παράγοντες και τις προοπτικές των ελληνικών εξαγωγών

- ❑ Στη μελέτη χρησιμοποιήθηκαν χρονοσειρές της αξίας των εξαγωγών αγαθών (πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.), εποχικά προσαρμοσμένες και αποπληθωρισμένες με το δείκτη τιμών παραγωγού για τις εξαγωγές (μηνιαία στοιχεία περιόδου *Ιαν.1998 – Δεκ. 2013*, βάσει ανάλυσης συνδυασμένης ονοματολογίας – SITC)
- ❑ Αρχικά, οι χρονοσειρές εξετάσθηκαν ως προς τα στατιστικά τους χαρακτηριστικά για τον προσδιορισμό του κατάλληλου τρόπου ανάλυσης και υποδειγματοποίησης
- ❑ Στη συνέχεια, δημιουργήθηκαν οικονομετρικά υποδείγματα για την ερμηνεία της *μεταβλητότητας* της πραγματικής αξίας των εξαγωγών μέσω της μεταβλητότητας σειράς ερμηνευτικών μεταβλητών όπως:
 - ✓ **η διεθνής ζήτηση**
 - ✓ **η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας βάσει των σχετικών τιμών καταναλωτή και του εργατικού κόστους ανά μονάδα παραγόμενου προϊόντος έναντι των εμπορικών εταίρων**
 - ✓ **μια σειρά άλλων (μετρήσιμων) παραγόντων που δε σχετίζονται με το κόστος παραγωγής** αλλά επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, όπως δείκτες ποιότητας διακυβέρνησης και λειτουργίας των αγορών καθώς επίσης βαθμός πρόσβασης των επιχειρήσεων στον τραπεζικό δανεισμό
- ❑ Βάσει των υποδειγμάτων αυτών προέκυψαν εκτιμήσεις για τις **μέσες ιστορικές ελαστικότητες της πραγματικής αξίας των εξαγωγών ανά κλάδο και συνολικά**. Οι ελαστικότητες αυτές αφορούν τη **βραχυχρόνια και τη μακροχρόνια επίδραση** των μεταβολών της διεθνούς ζήτησης και της πραγματικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας στις ελληνικές εξαγωγές (οι εκτιμήσεις των ελαστικοτήτων αυτών παρουσιάζουν στατιστική σταθερότητα διαχρονικά)
- ❑ Τα αποτελέσματα της ανωτέρω ανάλυσης δείχνουν ότι η **διεθνής ζήτηση επηρεάζει σε μεγαλύτερο βαθμό τις εξαγωγές από ότι η πραγματική ισοτιμία**. Εντούτοις, και οι δύο αυτές μεταβλητές είναι ισχυρά στατιστικά σημαντικές (και έχουν το θεωρητικά σωστό πρόσημο)
- ❑ Τα ανωτέρω υποδείγματα μας έδωσαν επίσης εκτιμήσεις για τη δυνητική επίδραση σειράς άλλων παραγόντων που δε σχετίζονται με το κόστος παραγωγής αλλά επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα και την επίδοση των ελληνικών εξαγωγών
- ❑ Οι εν λόγω εκτιμήσεις έδειξαν ότι για μια σειρά τέτοιων παραγόντων υπάρχει στατιστικά ισχυρή σχέση που δυνητικά επηρεάζει τις εξαγωγές, πάνω και πέρα από τους παράγοντες της διεθνούς ζήτησης και της πραγματικής ισοτιμίας (Μεθοδολογικές σημειώσεις – Μέρος 2)

Εκτιμώμενες μακροχρόνιες ελαστικότητες

(% αύξησης/μείωσης εξαγωγών για κάθε 1% αύξησης/μείωσης της ερμηνευτικής μεταβλητής)

■ Μακροχρόνια επίδραση εξωτερικής ζήτησης

■ Μακροχρόνια επίδραση πραγματικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας

Ερμηνευτικές μεταβλητές

GDP37

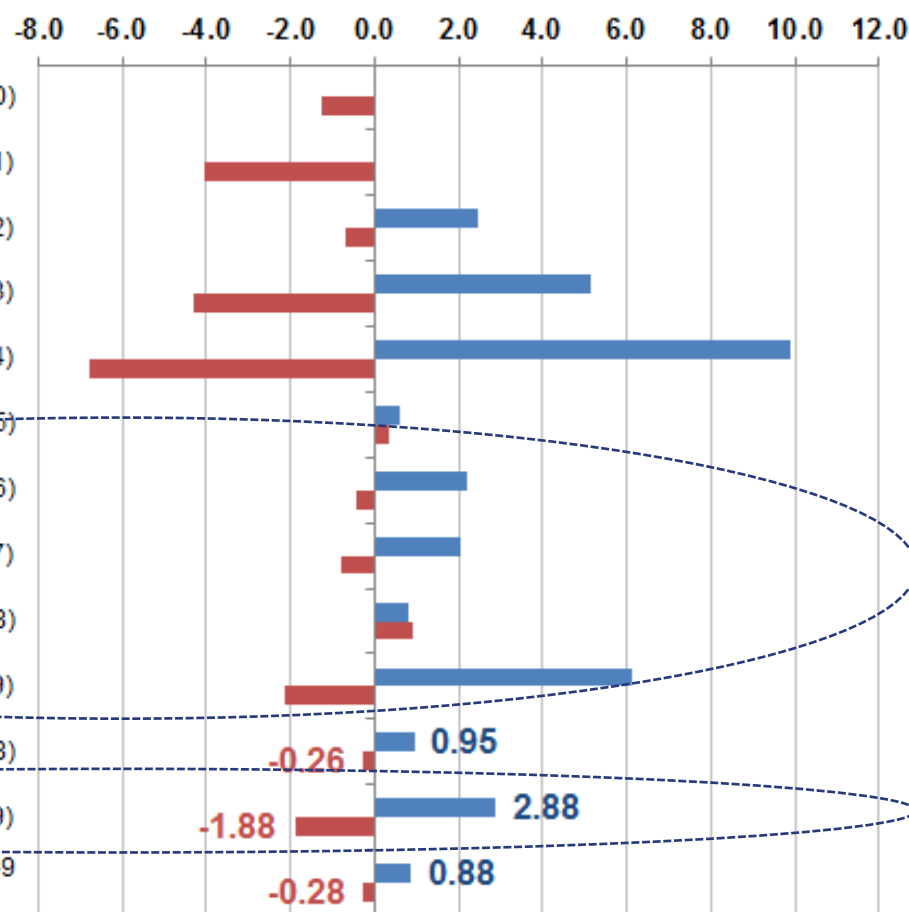
Σταθμισμένος δείκτης όγκου ΑΕΠ 37 εμπορικών εταίρων βάσει του μεριδίου εξαγωγών της Ελλάδας στις αντίστοιχες αγορές

REER_138

Πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία της Ελλάδας έναντι 138 εμπορικών εταίρων βάσει του σχετικού ΔτΚ (σύνολο οικονομίας)

ULC_NCB_30

Πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία της Ελλάδας έναντι 30 εμπορικών εταίρων βάσει του σχετικού κόστους ανά μονάδα παραγόμενου προϊόντος (επιχειρηματικός τομέας)

- Τα υποδείγματα που εκτιμήθηκαν περιλαμβάνουν και μεταβλητές που αποτυπώνουν ποσοτικά έναν αριθμό (>20) ποιοτικών προσδιοριστικών παραγόντων της ανταγωνιστικότητας. Μεταξύ των παραγόντων αυτών, οι ακόλουθοι εκτιμήθηκαν ως (ισχυρά) στατιστικά σημαντικοί, πάνω και πλέον από τη διεθνή ζήτηση και την πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία

Ερμηνευτικές μεταβλητές εκτιμώμενων υποδειγμάτων που έχουν βρεθεί να είναι από κοινού στατιστικά σημαντικές (jointly significant):

- ✓ **Μέγεθος αγοράς (market size).** Πηγή: *World Economic Forum Global Competitiveness Report*. Μετρά το μέγεθος της εγχώριας αγοράς βάσει της σχετικής αξίας των εισαγωγών και των εξαγωγών σε όρους αγοραστικής δύναμης
- ✓ **Διαδικασίες έναρξης επιχείρησης (starting a business).** Πηγή: *Doing Business Report* της Παγκόσμιας Τράπεζας. Μετρά το χρόνο, το κόστος και τον αριθμό των απαιτούμενων διαδικασιών για την έναρξη μιας νέας επιχείρησης
- ✓ **Πρόσβαση στον τραπεζικό δανεισμό (getting credit).** Πηγή: *Doing Business Report* της Παγκόσμιας Τράπεζας. Μετρά την διαθεσιμότητα, την ποιότητα και την προσβασιμότητα των πληροφοριών από τους δανειστές για τις δανειοδοτούμενες επιχειρήσεις
- ✓ **Διαδικασίες για πληρωμή φόρων (paying taxes).** Πηγή: *Doing Business Report* της Παγκόσμιας Τράπεζας. Μετρά το ύψος της φορολόγησης και των υποχρεωτικών εισφορών που επιβαρύνουν μια μεσαίου-μεγέθους επιχείρηση καθώς και τον χρόνο, το κόστος και τον αριθμό των διαδικασιών για την πληρωμή τους
- ✓ **Διαδικασίες για επίλυση εμπορικών διαφορών (enforcing contracts).** Πηγή: *Doing Business Report* της Παγκόσμιας Τράπεζας. Μετρά τον χρόνο, το κόστος και τον αριθμό των απαιτούμενων διαδικασιών για την επίλυση εμπορικών διαφορών στα δικαστήρια

- Τα υποδείγματα που εκτιμήθηκαν περιλαμβάνουν και μεταβλητές που αποτυπώνουν ποσοτικά έναν αριθμό (>20) ποιοτικών προσδιοριστικών παραγόντων της ανταγωνιστικότητας. Μεταξύ των παραγόντων αυτών, οι ακόλουθοι εκτιμήθηκαν ως (ισχυρά) στατιστικά σημαντικοί, πάνω και πλέον από τη διεθνή ζήτηση και την πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία

Ερμηνευτικές μεταβλητές που έχουν βρεθεί, σε ατομική βάση, να είναι στατιστικά σημαντικές σε εκτιμώμενα υποδείγματα που επίσης συμπεριλαμβάνουν δείκτες για την εξωτερική ζήτηση και την πραγματική συναλλαγματική ισοτομία

- ✓ **Τεχνολογικό περιεχόμενο εξαγωγών.** Δείκτης που μετρά την παραγωγή προϊόντων μεταποίησης υψηλής και μεσαίας-υψηλής τεχνολογίας ως ποσοστό της συνολικής παραγωγής της μεταποιητικής βιομηχανίας της Ελλάδας σε σχέση με τους αντίστοιχους δείκτες της ΕΕ 27 και της Γερμανίας. Πηγή στοιχείων Eurostat, Ταξινόμηση NACE, αναθ. 2, διψήφιο επίπεδο
- ✓ **Δείκτης συγκέντρωσης εξαγωγών (Herfindahl – Hirschman concentration index).** Δείκτης που μετρά το βαθμό συγκέντρωσης της αγοράς. Στην παρούσα μελέτη, ο εν λόγω δείκτης δείχνει εάν οι εξαγωγές εμπορευμάτων της Ελλάδας προς τις χώρες της ΕΕ-27 και τον κόσμο επικεντρώνονται σε ορισμένα προϊόντα ή εναλλακτικά διανέμονται με πιο ομοιογενή τρόπο ανάμεσα σε μια σειρά από προϊόντα. Πηγή στοιχείων UNCTAD.
- ✓ **Σχετικός δείκτης προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων.** Λόγος αποθέματος ξένων άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα (% ΑΕΠ) προς απόθεμα ξένων άμεσων επενδύσεων στην ΕΕ-27 (% ΑΕΠ). Πηγή στοιχείων: UNCTAD, OECD, & IMF
- ✓ **Ποιότητα ρυθμιστικού πλαισίου (regulatory quality).** Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα. Δείκτης που μετράει την αντίληψη για την ικανότητα των αρχών ενός κράτους να διαμορφώσουν και να εφαρμόσουν υγιείς πολιτικές και ρυθμίσεις που προωθούν την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα

Συγγραφείς Μελέτης

Δρ. Πλάτων Μονοκρούσος, *Επικεφαλής Οικονομολόγος Ομίλου Eurobank*

Δρ. Τάσος Αναστασάτος

Ιωάννης Γκιώνης

Δρ. Στυλιανός Γώγος

Άννα Δημητριάδου

Δρ. Θεόδωρος Σταματίου

Έλια Τσιαμπάου

Γαλάτεια Φωκά

Disclaimer

This document has been issued by Eurobank Ergasias S.A. (Eurobank) and may not be reproduced in any manner. The information provided has been obtained from sources believed to be reliable but has not been verified by Eurobank and the opinions expressed are exclusively of their author. This information does not constitute an investment advice or any other advice or an offer to buy or sell or a solicitation of an offer to buy or sell or an offer or a solicitation to execute transactions on the financial instruments mentioned. The investments discussed may be unsuitable for investors, depending on their specific investment objectives, their needs, their investment experience and financial position. No representation or warranty (express or implied) is made as to the accuracy, completeness, correctness, timeliness or fairness of the information or opinions, all of which are subject to change without notice. No responsibility or liability, whatsoever or howsoever arising, is accepted in relation to the contents thereof by Eurobank or any of its directors, officers and employees.